Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 238 (6. 727) 1988 йил 18 октябрь, сешанба Баҳоси 3 тийин

Тонгги газеталарда

⊙ 17 октябрь куни Кремлнинг Съездлар саройида очилган врачлар Бутуниттифоқ съездининг делегатлари соғлиқни сақлаш системаси муваффақиятлари ва камчиликлари сабабларини бугунги кун нуқтаи назаридан чуқур таҳлил этишлари, уни бошқаришни қайта қуриш тадбирларини, уни планлаштириш ва пул билан таъминлашга янгича ёндашувларни, профилактиканинг самарадорлигини, медицина ёрдамининг савияси ва сифатини ошириш, врачлик фаолиятига профессионал тайёргарлик муаммоларини муҳокама қилишлари лозим. Бугун тонгги газеталарда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг врачларнинг Бутуниттифоқ съездига йўллаган табриги ва съезднинг дастлабки иш куни ҳақида ҳисобот берилган.

⊙ «Жиддий имтиҳон» — «Правда» газетасининг бугунги бош мақоласи ана шундай номланади. Унда бошланғич партия ташкилотларида бўлиб ўтган ҳисобот ва сайлов йиғилишларидан сабоқ чиқариб олиниши лозимлиги ҳақида гапирилади.

⊙ «Қайта қуриш далиллари» — хўжалик юритишнинг янги формалари ва эски ғовлар масаласини муҳокама қилган «Правда» ва Марказий телевидение амалий клубининг навбатдаги мажлиси ҳақидаги ҳисобот ана шундай номланган. Мажлис ҳақидаги кўрсатувни бугун маҳаллий вақт билан соат 19.25 да Марказий телевидениенинг биринчи программаси орқали томоша қилишингиз мумкин.

XXVI Тошкент шаҳар партия конференцияси олдидан

Давр талаби

«Конференция 2000 йилгача ҳар бир оилани алоҳида квартира ёки уй билан таъминлаш борасида КПСС XXVII съезди ўртага қўйган вазифани бажариш мақсадида уй-жой қурилишининг ҳажмлари, суръатларини кескин ошириш ва сифатини яхшилаш юзасидан кўрилган чора-тадбирларни маъқуллайди. Қурилиш индустриясининг заифлиги ва аввало, бинокорлик материалларининг етишмаслиги, махсус машина ва ускуналар жуда камлиги давлатга, кооператив ва якка тартибдаги уй-жой қурилиши миқёсларини кенгайтиришга, меҳнат коллективларининг, маҳаллий Советларнинг бу ишдаги ташаббусига ҳалақит бераётганини қайд этиб, конференция СССР ва иттифоқдош республикаларнинг ҳукумат органлари шу масалаларни ҳеч кечиктирмай ҳал этишлари кераклигини маълум қилади».

КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси Резолюцияларида қайд этилган ушбу сўзлар «Главташкентстрой»нинг турар жой коммунал хўжалиги бошқармасида бўлиб ўтган ҳисобот ва сайлов йиғилиши қатнашчилари томонидан тез-тез такрорланиб турилди. Йиғилишда сўзга чиққан коммунистларнинг кўпчилиги «Хўш, 2000 йилгача ҳар бир оилани алоҳида квартира ёки уй билан таъминлаш ишига биз қандай ҳисса қўшяпмиз? Виждонан ва ҳалол ишлашимизга нима ҳалақит бермоқда?» деган саволларни тез-тез такрорлаб туришди ва шу саволларга жавоб излашди.

Коллектив оғир кунларни бошдан кечирмоқда. Турар жой биноларининг маҳаллий Советлар ихтиёрига ўтиши муносабати билан бошқармага қарашли учта ЖЭК тугатилди. Ремонт-қурилиш бошқармаси ҳам ўз фаолиятини тўхтатди. Штатлар қисқарди. Хуллас, коллектив олдида катта ташкилотчилик вазифалари турибди.

Йиғилишда коммунистлар сафи тобора қисқариб бораётганлиги қаттиқ танқид қилинди. Икки йил давомида штат қисқаришлар, баъзи ўзгаришлар натижасида 65 кишилик партия ташкилотининг сафи 30 га тушиб қолди. Бошқарма партия ташкилоти коммунист В. И. Мусиенко бошқараётган партия группаси ишини қониқарсиз деб топди. Унинг аъзоси К. Хафизов эса аъзолик бадалларини ўз вақтида тўламаганлиги учун КПСС сафидан чиқарилди. Касаба союз конференциясида ўз ишига масъулиятсизлиги ҳамда меҳнат интизомини бузганлиги учун касаба союз комитетининг раиси, бошқарма партия бюросининг собиқ аъзоси Ф. Н. Абаев лавозимидан бўшатилди.

Афсуски, бу масалалар партия ташкилотининг секретари А. Т. Раззоқовнинг ҳисобот докладидан ўрин олмади. Докладда асосий эътибор қўлга киритилган ютуқларга қаратилган. Ҳисоботга эскича услубда ёндошилганлиги сабабли у кўпчиликни қизиқтирмади. Тортишувли муаммолар, масалалар тилга олинмади. Бироқ қурилиш сифати ҳақида гап борганда эса тортишув ўз-ўзидан кучайиб кетди.

— Бу ҳақда узоқ вақтдан бери сўз юритамиз. Қурилиш мезонини сифат билан ўлчаймиз. Сифат комиссиялари ташкил этамиз. Бажарилаётган ишга назоратни кучайтирамиз. Лекин, ишимизда барибир сифатсизлик давом этаверади, — дейди биринчи бўлиб сўзга чиққан бошқарма партия бюроси аъзоси Т. Носиров. — Хўш, нега шундай? Зеро партия биз қурувчилар олдига 2000 йилгача аҳолини уй-жой билан таъминлаш вазифасини қўйган экан, ишимизни тубдан қайта қуришимиз, касб масъулиятини оширган ҳолда унумдорлик ва сифатга алоҳида эътибор бермоғимиз лозим.

Шуни унутмаслик керакки, одамлар биздан сифатли ва ҳар томонлама қулай ва шинам бўлган уйларни кутишяпти. Гап уларнинг қўлига чала-чулпа битган квартираларнинг калитини шошиб-пишиб топширишда эмас. Бироз муддат кечиксак ҳам майли, фақат ишимизда сифат бўлсин. Истиқоматчилар биздан ранжишмасин.

— Сифат комиссиялари ишини олайлик. Улар янги тузилганда беш-олти кун берилиб ишлашади. Сифатсизликларни очиб ташлашади. Ўз ишида нуқсонга йўл қўйган қурувчиларни тартибга чақиришади, — дейди коммунист Л. Ф. Карпова. — Кейин эса яна ўша эски ҳолат давом этади. Ҳеч ким билан ҳеч кимнинг иши бўлмай қолади. Ҳатто шу даражага бориб етадики сифат комиссиясининг аъзоси ўз ёнидаги сифатсизликларни кўра била туриб айбдорни тартибга чақиришни унутади. Хўш, бунақа комиссиянинг кимга кераги бор? Коллектив ҳамон ҳамкасбига ишониб уни комиссия аъзоси этиб тайинладими, ўша киши жамоатчилик ишончини оқламоғи керак. Ана шундагина сифатсизликка барҳам берган бўламиз. Хуллас, сифатсизликка қарши ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб курашишимиз керак.

Шундан кейин сўзга чиққан Н. И. Полякова, В. П. Бушняклар ҳам эътиборни сифат масаласига қаратишди.

Ҳисоботда партия бюроси аъзоларининг ишига ҳам аниқ характеристика берилмади. У ёки бу бюро аъзосининг ишдаги камчилиги қайд қилиб ўтилмади. Шундай бўлсада, партия бюроси иши докладда қониқарли деб топилди.

— Мен бошқармамиз кўнгилли халқ дружиначиларининг навбатчилигига жавоб бераман, — дейди сўзга чиққан С. Толипова. — Албатта бу муҳим ва керакли иш, қурувчиларимиз шаҳарнинг деярли барча қисмида ишлашади. Лекин навбатчилигимиз эса фақат Фрунзе районида ўтади. Ишдан кейин у ерга етиб олиш ва тунги навбатчиликдан қайтишнинг ўзи бўлмайди. Хўш, нима учун қурувчилар ўз иш жойлари атрофида навбатчилик қилишлари мумкин эмас? Бу ҳам қулай, ҳам фойдали бўларди. Унинг устига территория таниш. Нега партия бюроси мана шундай долзарб масалаларни ҳал этмайди, одамларга қулайлик яратиб бермайди.

— Албатта партия бюроси анчагина иш қилган. Буни ҳеч ким инкор этмайди, —дейди планлаштириш бўлими бошлиғи М. Е. Небилицкая. — Бироқ нуқсонлар ҳам кам эмас. Шундай бўлиши табиий. Чунки қайта қуриш кенг фронт бўйлаб одимламоқда. Шундай даврда район партия комитети ходимлари бошқармамиз коммунистлари орасида тез-тез бўлишиб уларга у ёки бу ишда яқиндан ёрдам бериб турсалар нур устига нур бўларди.

— Очиғини айтганда, юқори партия ташкилотлари ўз ишларини тўла-тўкис қайта қурганларича йўқ,— дейди сўзга чиққан КПСС аъзолигига номзод В. Мамонов. — Масалан, биргина бошқарма партия группаси аппарати йиғилишини олайлик. В. И. Мусиенко партия группаси бошлиғи сифатида қаноатланарли ишламаганлигини тан олди. Ҳаммамиз биламизки у узоқ вақт бетоб бўлиб ётди. Шундай оғир дамларда коммунистлар унга яқиндан ёрдам беришмади. Натижада унинг иши қониқарсиз деб топилди. Ахир В. И. Мусиенко касаллиги вақтида унинг ишини Н. И. Полякова бажариб турган эдику! Шундай экан, биз ундан талаб этиш ўрнига В. И. Мусиенкони жазолаб ўтирибмиз. Ахир шу адолатданми.

Масалан, партия ташкилотимиз секретари А. Раззоқовни олайлик. У ўз ишига масъулият билан ёндошади. Лекин кўпинча унинг вақти одамлар орасида эмас, балки райкомга турли справкалар, ҳужжатлар тайёрлаш билан ўтади. Ахир мажлисбозлик ва қоғозбозликка қачон барҳам берамиз.

Йиғилишда партия ташкилоти сафларини ишончли кадрлар билан мустаҳкамлаш, партия ташкилоти ҳисобида турган пенсионерлар билан ишлаш масалаларига ҳам эътибор қаратилди.

Партия бюросини қайта сайлашда бошқарма бўлинмалари шаҳарнинг турли жойларига «ташланганлиги» ҳисобга олиниб, унинг составига 7 кишининг номзоди киритилди. Бюро аъзоларининг номзоди бирма-бир муҳокама қилингач, уларга бюллетень орқали яширин овоз берилди.

Йиғилишдан сўнг партия бюросининг биринчи мажлиси ўтказилди. Коммунистлар ўзларига секретарь сайлашди. Уч номзоддан А. Раззоқов секретарь этиб сайланди.

М. КОМИЛЖОНОВ.

ЗАМОНДОШИМИЗ

Қаҳрамон фарзанди

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, марҳум Мустақим Юсупов номини фақат «Ташсельмаш» заводидагилар эмас, бутун шаҳримиз ва республикамиз меҳнаткашлари ҳам яхши билишади. У мамлакатимизда ягона пахта териш машиналари тайёрлаётган корхонада ишлаши билан беҳад фахрланарди.

Биз яқинда Юнусободдаги 3-босмахонада бўлган чоғимизда бригада пудрати асосида ишлаётган энг яхши бригадирлардан бирини «Замондошимиз»га тавсия этишди. У билан узоқ суҳбатлашиб қолдим.

Гапдан-гап чиқиб, унинг ўзбеклардан чиққан ўша машҳур мастер Мустақим Юсуповнинг ўғли эканлигидан хабардор бўлдик. У бугун корхонада қайта қуришнинг фаол жонкуярларидан бири. Корхонадаги баъзи одамларга бунинг маъносини чақиб бериш учун Ўткиржоннинг меҳнат фаолиятига оид икки-уч хусусиятини айтиб ўтмоқчимиз. Аввало, у интизомли. Буни корхона директори Туҳфатулла Обидовдан тортиб, бригададаги оддий ишчигача тан олиб гапирди. Бу — катта гап! Буни амалга ошириш учун эса муттасил ирода, инсоф, виждон керак. Кўплар буни Ўткирнинг Совет Армияси сафида хизмат қилгани билан изоҳлашади. Армия қатъий интизомга ўргатади, дейишади. Бунга эътирозимиз йўқ. Аммо «фронт орқаси»да ҳам қатъий интизомли не-не кишиларни биламизу.

— Хуллас, у Армиядан олдин шу босмахонада ишларди, қайтиб келгач, яна шу ерда ишини давом эттирди. Юқори малакали печатник бўлди.

У етакчилик қилаётган бригадада бешта шарқ тилларидаги китобларни ҳамда медицинага оид китобларни чоп этишади. Шу ерда Ўткирнинг иккинчи фазилати ҳақида айтиб ўтмоқчимиз. Бу—бошқаларга намуна кўрсатиб ишлашдир. Буям айтишга осон. Бу ерда ирода, виждон ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Сир эмас, у бошқалардан «битта кўйлакни ортиқ кийгани» билан эмас, юз амри ширин, деганларидек бошқалардан бир-иккита маҳсулотларни кўп ишлаб чиқаргани билан фахрланади. Уни Октябрь район Советига депутат қилиб сайлашганда биринчи галда шу фазилатлари назарда тутилганига шубҳа йўқ. Учинчи фазилати — инсонийлик...

XXVI Тошкент шаҳар партия конференцияси шарафига у бошлиқ бригада иш суръати ва сифатини ошириб боряпти.

— Укаларим Ботир, Қодирларга ҳам отамдаги меҳнатсеварлик, ўз касбини қадрлаш «юққан», — дейди Ў. Юсупов, — ҳозир шогирдим Ҳусан Жўраевга ҳам шу фазилатни сингдиришга ҳаракат қиляпман.

Коммунист бурчи, инсонийлик шунга ундайди-да виждонан ишлашга...

Ҳ. ИКРОМОВ.

⊙ СУРАТДА: Ўткир Юсупов.

М. Нуриддинов фотоси.

Мусобақа асосида

«Минмонтажспецстрой»га қарашли «Промвентиляция» трестининг Тошкент монтаж бошқармасидаги А. Каримов ва Г. Куликов бошчилик қилаётган бригадалар бир-бирлари билан узоқ йиллардан бери мусобақалашиб келишади.

— Объектда ҳозир 4 бригада меҳнат қиляпти, — дейди объект қурилиш бошқарувчиси Алексей Миронов. — Бу бригадалар йил бошида бир бирлари билан мусобақа бошлаб, унинг шартларини келишиб олишди. Бу яхши натижа бермоқда. Йил сайин участкамиз бошқарма участкалари ўртасида пешқадам ўринлардан бирини эгаллаб келмоқда.

Мусобақа натижалари ой сайин чиқарилиб, илғорлар рағбатлантириб борилади.

Масалан, биргина А. Каримов бригадасини олайлик. Ҳозир коллектив Тошкент чинни заводини реконструкциялашда фаоллик кўрсатмоқда. Бригада аъзолари ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилини муваффақиятли якунлаш мақсадида ўзаро меҳнат беллашувини авж олдиришган. Август ойида 58 минг 300 ўрнига 60 минг сўмлик иш бажарилди. Коллективда иш вақтидан унумли фойдаланиб, илғор техника ва технологияни ишлаб чиқаришга жорий этиш меҳнат унумдорлигини белгиланганидан 1,4 процентга оширди.

Меҳнат интизомининг тобора яхшиланиши ва социалистик мусобақанинг кенг қулоч ёйдирилиши, сифатга эътиборни кучайтириш эвазига коллектив йил мобайнида ҳамшаҳарларимизга туҳфа этиладиган саноат ва турар жой биноларининг 94 процентини «яхши» баҳоларга топширишга аҳд қилишган.

Мусобақадош Г. Куликов бригадасида эса 18 киши меҳнат қилади. Улар йил охиригача пландан ташқари 16 минг сўмлик иш бажаришга аҳд қилишган.

Шу кунларда ҳар иккала бригада аъзолари зиммага олган квартал ва йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун ҳар бир имкониятдан унумли фойдаланиб, ғайратга-ғайрат қўшиб меҳнат қилмоқдалар.

Д. ОБЛАЕВ.

Роботлаштирилган цех

Тошкент агрегат заводида ишлаб чиқаришни интенсивлаш мақсадида автоматлашган-роботлаштирилган янги цех синовдан ўтказиляпти. Икки сменада 40 киши бажарадиган ишлар тўлиқ автоматлашган-роботлаштирилган система зиммасига юкланди. Машина-механизмларни бошқариш учун бир сменада 3 кишининг ўзи кифоя қилади.

— Ҳозирча бу янги система синовда. 3 хил маҳсулот ишлаб чиқариляпти. Тўлиқ ишонч билан синов муваффақиятли ўтяпти десак янглишмаймиз, — деди бўлим бошлиғи Ш. Йўлдошев, — Чунки тайёрланаётган маҳсулотлар стандарт талабига тўла жавоб беряпти, сифатли, ҳеч қандай эътирозга ўрин йўқ.

Корейс ўқувчиларига дарсликлар

Ҳозир республикамиз шаҳар ва қишлоқларида корейс миллати вакилларидан кўпгина оилалар истиқомат қилмоқда. Тошкент шаҳри ва пойтахт областидаги учта ўрта мактабда эса корейс тилини ўқитиш йўлга қўйилган. Бу билим масканларида таҳсил кўраётган ўқувчилар дарслик ва қўлланмалар билан таъминланиб, русча-корейсча луғатдан кенг фойдаланмоқдалар.

Бевосита корейс тилида дарсликларни чоп этиш юзасидан ҳам қўшимча тадбирлар кўрилди. Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти олимлари ва энг яхши тажрибакор ўқитувчилардан тузилган группа ўқув программалари устида ҳам иш олиб боради.

Тошкент Давлат педагогика институтида корейс тили мутахассислари тайёрлаш билан бевосита шуғулланаётган рус тили ва адабиёти ҳамда корейс тили ва адабиёти бўлимлари йўли билан таълим-тарбия ишлари мазмунини бойитиш, сифатини оширишга қаратилган тадбирлар комплекси ишлаб чиқилди.

А. АЛИЕВ.

Пахтакорга мададкормиз!

«Оқ олтин» — Ватанга!

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 17 октябрга бўлган МАЪЛУМОТ [Планга нисбатан процент ҳисобида]

Хоразм	1,13	97,11
Тошкент	0,14	97,07
Қашқадарё	1,56	87,25
Бухоро	2,51	85,62
ҚҚАССР	1,52	81,65
Сирдарё	0,48	79,19
Сурхондарё	1,54	77,36
Фарғона	0,58	76,13
Наманган	0,53	75,33
Андижон	0,45	60,06
Самарқанд	1,88	58,09
Республика бўйича:	1,10	78,21

Редакция йўлланмаси билан

Дилдан айтилган сўз қудрати

Қайта қуриш одамларга ўз ташаббуслари билан эркин ҳаракат қилиш имкониятини яратди. Энди илгаригидек «Бу мумкин эмас», «Чизиқдан чиқма», деган таъқиқлар йўқ. Амалга ошираднган ишингиз фойда келтирадими — бўлди, бемалол киришаверинг. Пойтахтдаги Ленин райони партия комитети ҳам ҳашарчиларни пахтазорларга зиён-заҳматсиз етказишнинг осон ва арзон йўлини топди: мингдан зиёд шаҳарлик электр поездларида Чиноз районидаги темир йўл вокзалларига тушди. Шунча кишини ташиш учун ўнлаб автобус овора бўларди. Уларни кузатиб борадиган ГАИ ходимларини айтмайсизми? Поездларнинг эса ўз йўли, қатъий тартиб қоидаси бор.

Шундай қилиб ҳашарчиларни электричкада ташиш салкам 40 минг сўмнинг тежалишига сабаб бўлди.

...Кўҳна Чиноз далаларида бу йил ҳам ҳосил мўл бўлди. Сон-саноқсиз чаноқларда товланаётган оппоқ пахталар, бункерларига нур ёғилаётган терим машиналари, қишлоқнинг тантн пахтакорлари... Ҳаммаҳаммасидан пахта ҳиди келади. Райком секретаридан тортиб колхоз раисигача — далада. Хўжаликлар навбатма-навбат ғалаба байроқларини кўтаришмоқда. Районда биринчи бўлиб, халқ хўжалик планини адо этган К. Маркс номли колхоз раиси Мирсаид Абдукаримов шундай дейди:

— Ленин райони ишчи-хизматчиларидан мамнунмиз. Улар хирмонимизга барака киритишмоқда.

— Хўжалигимиз «Ўроқ ва Болға» иттифоқидан катта фойда кўрмоқда, — деди «Москва» колхозининг тадбиркор раиси Жамолиддин Араббоев. — «Средазтрансстрой»нинг 733-қурилиш-монтаж поезди коллективи бизга гўзалликда районда ягона ўрта мактаб биносини қуриб беришди.

Ким билан суҳбатлашмайлик, ишчи-деҳқон дўстлигини алқайди, бу дўстликка ривож тилайди. Район партия комитетининг иккинчи секретари А. С. Сармонов ҳашарчилар билан шуғулланадиган штаб бошлиғи.

— Бизда асосан Ленин районн вакиллари пахта теришмоқда, — дейди у. — Улар шунчаки «хўжа кўрсин»га келишмаган. Астойдил меҳнат қилишмоқда, кунлик топшириқларни ошириб бажаришмоқда.

Биз шу куни Ленин район комсомол комитети бўлим мудири Владимир Червяков билан ҳам суҳбатлашдик. У 54 та коллектив шу кунгача 250 тоннадан зиёд пахта терганлигини айтди. «Узремдорпроект» гражданавиацияси бошқармаси, «Ташгипротранс», тепловоз ремонти заводи, каноп фабрикаси, марказий универмаг коллективлари теримда илғорлик қилишмоқда.

«Мададкормиз, сенга пахтакор!» Бу сўзлар илгаригидек шунчаки эмас, астойдил, чин дилдан айтилмоқда.

Э. ҚОСИМОВ.

Ҳашарчилар ҳиммати

Тошкент металл буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчилари ўтган йили Бўка районидаги Жамбул номли совхоз пахтакорларига ёрдамга боришган эди. Бу йил азаматлар шу районнинг «Кремль» совхозида «оқ олтин» теришяпти. Корхонанинг 35 кишилик ҳашарчилар бригадаси кунига 1,5—1,7 тоннадан пахта териб хирмонга тўкмоқдалар.

Ишни ўзаро беллашув асосида ташкил этган ишчилар кун сайин меҳнат унумдорлигини оширяптилар. Л. Ҳикматов, Н. Тўлаганов, Р. Алимхўжаева, Қ. Аҳроров каби миришкорлар кунига 70—80 килограммга етказиб пахта теришяпти.

С. ШАМСИДДИНОВ.

Стоматологлар ғолиб

Тошкент Давлат медицина институти студентлари шу кунларда Сирдарё областининг Арнасой, Дўстлик, Мирзачўл ва бошқа районларида меҳнат қилишаяпти. Теримда 5 мингдан ортиқ ҳашарчи қатнашмоқда. Бундан ташқари даволаш факультетининг 6-курс студентлари шаҳардан борганларга ва маҳаллий аҳолига медицина хизмати кўрсатмоқдалар.

Пахта штаби ҳосилни сифатли ва кўп миқдорда йиғиштириб олиш мақсадида факультетлар ўртасида мусобақа ташкил этган. 7 кунлик иш якунида стоматологлар биринчи ўринни эгаллашди. Пахтакор районининг «Пахтакор» совхози далаларида жавлон ураётган кўмакчилар кунига этаклардан 80 килограммдан «оқ олтин» ағдаришаяпти. Билим даргоҳининг 1-2-даволаш, санитария-гигиена факультетлари студентлари ҳам илғорларга тенглашишга ҳаракат қилмоқдалар.

С. ШОДИЕВ.

Сўнгги соатда

ТАСС ХАБАРЛАРИ ВА МАРКАЗИЙ МАТБУОТ САҲИФАЛАРИДАН

⊙ АФИНА. Шимолий Грециянинг Янина шаҳрида Европа иқтисодий ҳамжамиятига аъзо бўлган 12 давлат ташқи ишлар министрларининг норасмий учрашуви бўлиб ўтди. Италия ташқи ишлар министри Жулио Андреотти учрашув қатнашчиларига Москвада яқиндагина бўлиб ўтган Совет—Италия музокаралари тўғрисида ахборот берди. Франция ташқи ишлар министри Ролан Дюма Парижда ўтган Совет—Франция музокаралари тўғрисида хабар берди.

⊙ ҚОБУЛ. Бу ерда Афғонистон Республикасининг Президенти Нажибуллога СССРнинг Афғонистон Республикасидаги муваққат ва мухтор элчиси, СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари Ю. М. Воронцов ишонч ёрлиқларини топширди.

Афғонистон Президенти Нажибулло таниқли совет дипломатининг СССРнинг Афғонистон Республикасидаги элчиси лавозимига тайинланиши Афғонистон халқига совет раҳбариятининг алоҳида диққат-эътибор кўрсатаётганининг белгиси, деб баҳолади. У икки халқ ва давлат ўртасида дўстлик муносабатлари бундан буён ҳам муваффақиятли ривожланаверади, деб ишонч билдирди.

⊙ ПАРИЖ. Кеча Исроил президенти Хаим Герцок расмий визит билан Францияга келди. У Франция Президенти Франсуа Миттеран, Бош министр Мишель Рокар ҳамда Франциянинг бошқа раҳбарлари билан музокаралар ўтказади. Бу — Исроил давлат бошлиғининг Францияга дастлабки расмий визитидир.

⊙ РИМ. Ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги дастлабки тарихий Совет—Америка Шартномаси имзоланиши қуролсизланиш истиқболларига эришишнинг конкрет имкониятини исботлайди. «Ўрта денгизни ядросиз зонага айлантириш учун кураш» Халқаро конференциясининг қатнашчилари бир овоздан қабул қилган «Тинч Ўрта денгиз учун» деган мурожаатномада шу ҳақда гапирилади. Халқаро конференция Италия жанубидаги Режо-ди-Калабрияда ниҳоясига етди.

Конференция қатнашчиларининг мурожаатномасида халқаро жамоатчилик Ўрта денгиз кескинлик районидан тинчлик ва самарали ҳамкорлик регионига айлантирилиши учун конкрет чора-тадбирлар кўришга даъват этилган.

Муҳим масала

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида экология, жумладан сув ресурсларидан тежаб-тергаб фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш қизғин мунозараларга сабаб бўлди. Таъкидлаб ўтилганидек, яқин ўтмишда кўпгина министрликлар ва идоралар, саноат корхоналари ва ташкилотлар ушбу масалани тўғри ҳал этишда масъулиятсизлик кўрсатдилар, жиддий камчиликлар ва нуқсонларга йўл қўйилди. Натижада дарё, кўллар сувининг кескин ифлосланишига, улардаги балиқларнинг камайишига ва умуман табиатнинг қашшоқланишига олиб келди. Шаҳримизда ишлаб турган бир қатор саноат корхоналарининг бу борадаги фаолияти кишини ташвишлантиради.

Айрим саноат корхоналарида сувдан фойдаланиш ва уни муҳофаза этиш қонунларини қўпол равишда бузиш ҳоллари учраб турибди. Бунга сабаб — мавжуд сув тозалаш ва ундан айланма усулда фойдаланишга қаратилган иншоотларнинг ёмон ишлаши ёки умуман ишламаслиги, сув узатиш тармоқларининг махсус сув ўлчаш асбоблари билан жиҳозланмаганлиги ёки борларининг ҳам қониқарсиз ишлаётганидир. Натижада фақат ишлаб чиқариш эҳтиёжларини қондириш учун асосан ичимлик сувининг беҳуда исроф бўлишига ва ниҳоят каналларга тозаланмаган саноат чиқиндилари билан ифлосланган суюқликлар тушишига сабаб бўлмоқда.

«Главташкентстрой»нинг «Промэнерго» корхонасига (директори М. Л. Новак) қарашли Чилонзор ишлаб чиқариш зонасида жойлашган 3-қозонхонасидан Жун каналига 242 килограмм мазут оқизилганлиги қайд қилинди. Маълум бўлишича, қиш давомида қозонхонани иситишга кетган мазутнинг бир қисми сувга аралашиб ташқарига оқиб тушаверган. Натижада қоп-қора суюқлик корхона ёнидаги чуқурликка тушиб, анча вақтгача тўпланиб қолган. Лекин уни ўз вақтида тозалаш эса ҳеч кимнинг хаёлига ҳам келмаган. Корхона раҳбарлари томонидан ушбу нохуш аҳволни бартараф этиш бўйича ҳеч қандай чора-тадбирлар кўрилмаган. Оқибатда аста-секин тўпланиб қолган мазут ўзига йўл оча бошлаган. Оқибатда эса у ишлаб чиқариш зонасидан ўтадиган узунлиги 2—3 километрли Жун канали билан уланиб кетган, ёпиқ дренаж тармоғи орқали каналга оқиб тушган.

Авария содир бўлгандан кейин корхона раҳбарлари шошилинч чора-тадбирлар кўра бошладилар, лекин вақт ўтган эди. Чунки маълум вақт Жун каналига мазутнинг тушиши тўхтамади. Кейин маълум бўлишича, ўз вақтида лойиҳа бўйича қурилган сув иншооти умуман ишламас экан. У бузилиб, ишга яроқсиз ҳолга келиб қолганлиги аниқланди. Корхона уни ишлатиш юзасидан ҳеч қандай чора-тадбир кўрмаган. Ҳолбуки, ўз вақтида қолган суюқликни (мазутни) сувдан ажратиб олиш мумкин эди. Бизнингча, ушбу аварияга корхона раҳбарларидан тортиб ишчиларгача лоқайдлик қилганлиги, масъулиятсизлиги сабаб бўлган. Бундан ташқари, корхонада сувни айланма усулда ишлатиш иншооти мавжуд. Лекин у ҳам техник носозликлари туфайли ишламайди. Бу эса албатта сувга муносабатнинг қўпол равишда бузилишига олиб келди.

Юқорида қайд қилинган қонунбузарлик учун корхона раҳбарларидан 3 кишига 250 сўм миқдорида жарима солинди ва бу уларнинг ойлик маошларидан ундириб олинади. Давлатга келтирилган умумий зарар 36432 сўмни ташкил этди ва у корхонадан тўла ундириб олинди.

Шаҳримиздагина эмас, балки республикамизда йирик корхоналардан бири ҳисобланган «Ташсельмаш» заводининг сувдан фойдаланиш ва уни муҳофаза этишга қаратилган фаолияти ҳам кўнгилдагидек эмас эди. Завод эҳтиёжлари учун суткасига 14,8 минг куб метр сув сарфлайди. Сув тозалаш иншооти заводнинг гальваника цехидан чиққан оқавани қабул қилиш ва тозалашга мўлжалланган. Лекин оқавани кислота ва ишқордан тозалайдиган бўлими, янги тозалаш қисмининг тўла қувват билан узлуксиз ишлаши таъминланмаган. Натижада заводнинг деярли тозаланмаган ўткир кислотали ва хромли суюқликлари шаҳар канализация тармоғига тушган. «Водоканал» трестининг маълумотларига қараганда, бу суюқликлар шаҳар канализация-сув тозалаш иншоотларининг ишини қийинлаштириб, қувурларнинг чиришига олиб келади.

Бизнинг гидрохимлабораторня анализи натижалари оқавада кислота ишқори ва 6 валентли хром нормадан бир неча ўн баробар ортиқлигини кўрсатди.

Тошкент область сувдан комплекс фойдаланиш ва муҳофаза қилиш бошқармаси томонидан юқорида қайд этилган камчиликлар завод раҳбарларига кўп марта айтилди ҳамда жарималар солинди. Бундан ташқари, лаборатория анализлари Салор каналининг завод яқинидан оқиб ўтадиган қисмидаги сувда 6 валентли хром миқдорининг кўпайиб кетганлигини ҳам кўрсатди. Хромнинг сувга тушиш сабабларини аниқлаш ва уни зудлик билан бартараф этиш зарурлиги ҳақида бошқармамиз томонидан завод раҳбарларига хабар қилинган эди. Аммо завод раҳбарлари ушбу нохуш аҳволни йўқотишга узоқ вақт бепарволик, масъулиятсизлик билан қараб келдилар, ҳеч қандай амалий чора-тадбирлар кўрмадилар. Вақти-вақти билан Салор каналига заводнинг гальваника цехидан кўп миқдорда 6 валентли хром оқизилганлиги кейинроқ ҳам қайд этилди. Содир этилган қонунбузарлик учун заводнинг 4 раҳбарига 300 сўм миқдорида жарима солинди.

Юқорида баён қилинган фактлардан шу нарса яққол кўриниб турибдики, корхоналарда сувдан фойдаланишнинг аҳволи тубдан яхшиланмас экан, мавжуд камчилик ва нуқсонларни ўз вақтида бартараф этиш чоралари кўрилмас экан, табиийки, дарё, каналлар сувининг мусаффолигини, беғуборлигини таъминлаб бўлмайди. Бу эса Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси талабларига мутлақо зиддир.

Ш. ҲИДОЯТОВ,
Тошкент область сувдан комплекс фойдаланиш ва муҳофаза қилиш бошқармасининг бўлим бошлиғи.

БИЛИБ ҚЎЙИКИ, СЕНИ ВАТАН КУТАДИ № 10 (64)

Сўнмас у кунлар шуҳрати

Жарроҳнинг жасорати

Петр Кузионов Новосибирск медицина институтининг биринчи курсида ўқиб юрган кезлари —1939 йилнинг охирларида Совет Армияси сафига чақирилди. У 1941 йилгача Манчжурия яқинидаги 65-ўқчи дивизиянинг 127-артиллерия полкида санитар-инструктор бўлиб хизмат қилди. Дивизия шу йилнинг 15 октябрида Куйбишев шаҳрига келиб, 7 ноябрь байрами — ҳарбий парадда иштирок этади. Сўнгра Ғарбий фронт ихтиёрига юборилиб Тихвин шаҳри яқинидаги Большие двори станциясига келиб тушади.

Маълумки, бу вақтда Тихвин душман қўлида эди. Дивизияга шу шаҳарни озод қилиш вазифаси топширилади.

Қаҳратон қиш. Ўрмон ичида блиндаж ва ертўлалар қуришга киришган забайкаллик жасур жангчиларни душман ҳаводан артиллерия ва миналардан ўққа тута бошлади. Санинструктор Петр Кузионовнинг қўли-қўлига тегмай ярадорларга биринчи тиббий ёрдам кўрсата бошлади. Жанг аёвсиз тус олди. Бизникилар босқинчиларнинг қаттиқ қаршилигига қарамай мардлик намуналарини кўрсатишди. Ниҳоят жон олиб-жон бериб қилинган ҳужумлар натижасида декабрь ойининг бошларида Тихвин шаҳри озод этилди. Шу муносабат билан Петр Кузионов хизмат қилаётган дивизияга «тихвинчилар» деган шарафли ном берилди.

—1941 йилнинг 31 декабрида биз Новгород яқинидаги Белая Церковь қишлоғида, фашистлардан 1,5-2 километр берида мудофаада турардик, — дея фронт воқеаларини эслайди Петр Кузионов, — бор-йўғи 150 га яқин хонадондан иборат бўлган бу қишлоқ бизнинг қўшинлар ва граждан аҳолиси билан лиқ тўлган эди. У эрта саҳардан то шомгача душман авиациясининг кучли бомбардимони остида қолганди. Бирданига 30-40 душман самолёти устимизда пайдо бўлар, ажал уруғини ёғдирарди. Ерга тушиб ёрилган бомбалар даҳшатли портлаб терак бўйи чуқурликлар ҳосил қиларди. Атрофида эса қанчадан қанча ярадорлар, қурбонлар чўзилиб ётишарди. Ярадорларни боғлашга мато етишмай қолганда ички кийимларимизни йиртиб, фойдаланган пайтимиз ҳам бўлган. Бир воқеа сира эсимдан чиқмайди. Навбатдаги авиация ҳамласи пайтида бўлинмамиз билан бир уй остидаги ертўлага яшириндик. Шундоқ ёнимизда бомба портлаб, биз турган жой ёна бошлади. Портлаш натижасида ертўла ичидаги сув тўла бочка қаттиқ ларзага келиб ағдарилди-да, ҳаммамизни шилтаю-шалаббо қилди. Мен ярадорлар қони тегиб, совуқдан тарашадек қотган қип-қизил шинелим билан эмаклаб юриб тиббий ёрдам кўрсатишда давом этдим. Ярадорларни чана, судратма чодирга солиб медсанбатга жўнатдим. Янги — 1942 йилни шундай кутиб олганмиз.

1943 йилнинг февраль ойида Лезно қишлоғи душман қўлида бўлиб, уни озод этиш бизнинг батальон зиммасига тушди. Катта тайёргарликдан сўнг кўзга ташланмаслик учун оқ халат кийиб, кечаси қорда эмаклаб, қишлоқни уч тарафдан ўрадик ва қор тагига яшириниб пайт пойлаб турдик. Кечқурун бизнинг кузатиш пунктимизга Совет Иттифоқи Маршали К. Е. Ворошилов келиши биланоқ, кутилмаганда душман устига ёпирилиб, жанговар вазифани аъло даражада бажардик. Бу операцияда мен ҳам иштирок этганим учун дивизиямиз командири полковник (кейинчалик Совет Иттифоқи Маршали) П. К. Кошевой менга ташаккур эълон қилди. Урушни Болтиқ денгизи яқинидаги Барт шаҳрида тугатдим. 1946 йилнинг октябрь ойида медицина хизмати гвардиячи катта лейтенанти унвонида хизматдан бўшаб, ТошМИга ўқишга кирдим. Уруш вақтида ва ундан кейин ҳам бирдан-бир яхши кўрган машғулотим мандолина чалиш ва гипноз билан шуғулланиш бўлди.

Собиқ жангчи, ҳозир эса таниқли олим, қўли енгил жарроҳ Петр Васильевич Кузионов ҳамон инсон саломатлиги йўлида ҳормай-толмай меҳнат қиляпти. У урушдан кейин қунт билан ўқиди, тинмай изланди. Медицина фанлари доктори, профессор бўлди, кўплаб СССР орден ва медаллари билан тақдирланди. Ҳозир Тошкент Давлат медицина институти 2-даволаш факультети умумхирургия кафедраси мудири сифатида, тажрибали шифокор сифатида бой тажрибасини ёшларга ўргатмоқда.

Искандар РАҲМОНОВ,
СССР соғлиқни сақлаш аълочиси, СССР Қуролли Кучлари ветерани.

Уруш ва тинчлик

Деразаларни кўр қилар снаряд,
Ярадор байроқлар чопар мункайиб.
Лаҳзалар бўғзида чинқирар ҳаёт.
Йўқолган оёғин ахтарар майиб..
Гўдак кўзларида торайяр жаҳон,
«Инга»лаб юборар қўшилиб дунё.
Она... она бўлса — бир жаҳон жувон
Чалқанча ётади, туш кўрар гўё.
Отларнинг оёғи осмондан келар,
Кўзлари қинидан чиқиб кишнайди.
Бирдан..., еру осмон қоришиб кетар,
Аскарлар жонида ажал қишлайди.
Ва ё мурдалармн кўкка учади,
Тупроқ келиб тушар жувон ҳуснига.
Гўдак чинқириғи... эвоҳ, ўчади,
Дунё қора тортар қора юзига.
Майдонда қизарган лолалар эмас,
Мурдалар оҳидан сизиб чиққан қон.
Унсиз фарёд учар, нолалар эмас —
Сукунат инграйди — тебранар майдон.
Бурқсиб тебранади майса қулоғи,
Тупроқ босиб қолган бўғзига қадар.
Тупроққа сингийди қон... қон булоғи,
Тонгдан хабар бериб майса тебранар.
Нонга навбат кутиб сочин оқартган
Оналар кўзида севинч — ёшли ун.
Ўн уч ўғлонини урушга отган
Чолнинг манглайида калардан тугун.
Туну кун тинмаган дастгоҳлар товши
Жувон қалбдан ювар қора хат доғин.
Музаффар шу юртнинг кекса-ю ёши
Йиқса йиққудайин Кўҳиқоф тоғин.
Ҳу, бирда қон қақшаб тебранган майса
Неча баҳорларнинг умрини кўрди.
Олис Қуёшидан Юпитергача
Тинчлик кишисининг изидан юрди.
Ойлаб коннотда кезган фазогир
Омонлик эртасин ўйлагани рост.
Қизлархон рақсида жон олгувчи сир
Омонлик қўшиғини куйлагани рост.
Гўдаги жилмайган ҳар бир онанинг
Қалб қўрида қуёш исинса не тонг.
Фарзанд камолидан қайси отанинг
Кўнглида яшамас боқий бир оҳанг?!
Дўпписини қўйиб эгат қошига
Деҳқоним тоғ уйса оппоқ олтиндан.
Шу тоғ чўққисидан олам бошига,
Тинчлик деб сочқилар сочган оқинман.
Шоирман, шодликдан етти юмалаб
Ғам кўрса фиғони кўкка чиққан жон.
Омонлик қўшиғин куйлагани рост.
Яшай билганларга кенг эрур жаҳон.
Аммо,
Кенг жаҳонда бир жаҳон жувон
Лабларидан учар ҳадикли нола:
«Ваҳшатни кўрмасин ҳеч қайси бола,
Тораймасин улар кўзида жаҳон!..».

ОТАЁР.

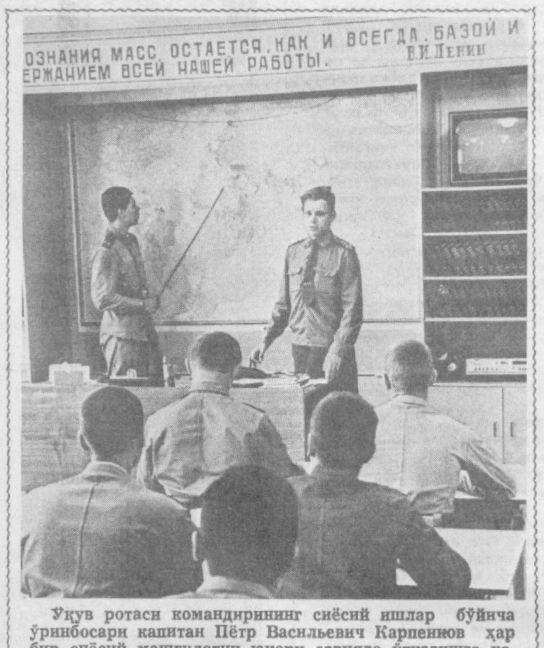

Ўқув ротаси командирининг сиёсий ишлар бўйича ўринбосари капитан Пётр Васильевич Карпенков ҳар бир сиёсий машғулотни юқори савияда ўтказишга ҳаракат қилади.
В. Багаев фотоси.

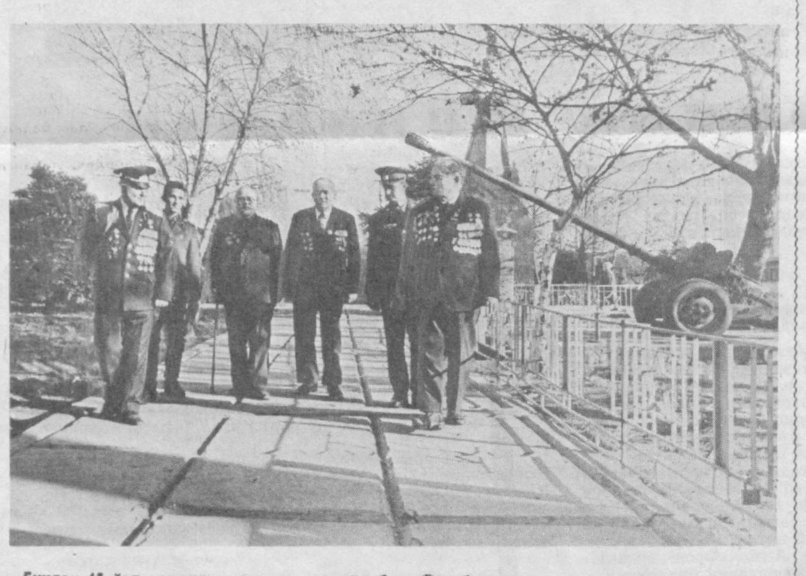

Бундан 45 йил муқаддам сиз суратда кўриб турган ветеранлар навқирон йигит эдилар. Улар Ватанимизни немис-фашист босқинчиларидан озод этишда мардларча жанг қилишди. Уларнинг кўпгина тенгдошлари жангдан қайтишмади. Миллионлаб қурбонлар эвазига совет халқи ғалаба қозонди.

Ўнлаб йиллар ортда қолди. Оталар жасоратига содиқ қолган бугунги ёшлар мамлакатимиз осойишталигини ҳушёрлик билан қўриқлашмоқда.

СУРАТДА: икки авлод учрашуви.
А. Мантров фотоси.

Солдат мактуби

Камолот ёшида...

Ассалому алайкум, ҳурматли «Оқшом» редакцияси! Бу мактубни узоқ Амур областида Ватан олдидаги бурчини адо этиб юрган аскар йигитдан деб билгайсиз. Хизматни бошлаганимга ҳадемай ярим йил бўлади. Танкчиликка ўқияпмиз. Танкчи бўлиш осон эмас. У ҳар бир солдатдан жисмонан чиниққанлик ва ирода талаб этади. Шу ўринда мен чекишнинг мутлақо зарарли эканлиги ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман.

Хизмат тақозоси билан кичик бир посёлкада икки ҳафта командировкада бўлиб қайтдим. Шу давр ичида посёлкада яшовчи кишиларнинг ҳаёти билан ҳам қизиқдим. Ўн ёшлар чамасидаги икки ўспириннинг чекиб турганини кўриб: «Чекишни неча ёшдан бошлагансизлар» деб сўрадим. Улардан бири «беш ёшимдан» дея жавоб қайтарди. Энг ачинарли томони, уларнинг хонадонида ота-онанинг чекиши одатий бир ҳол э.

Вақти келиб ўша болалар ҳам ҳарбий хизматга чақирилишади. Ўшанда қандай хизмат қилишаркин? Ахир уларни тинч, осойишта хизмат кутмайди-ку! Ўртоқлари билан баравар югуриши, тер тўкиши, жанговар машқларда қатнашиши керак-ку. Гўдаклигидан тамакига ўрганса, бу синовларга қандай бардош беради?

Туриб-туриб ўйлаб қоламан. Бир томондан инсон саломатлиги учун курашсагу, иккинчи томондан чиройли сигарет қутиларини кўз-кўз қилиб савдо қилсак. Номлари ҳам худди парфюмерия . молларига ўхшаб (савдо рекламаси учун бўлса керак-да) чиройли аталган. Шулардан бири «Любительский» деб аталаркан. Қизиқ, унинг нимаси ҳавваскорлик.

Сизларга бу мактубни Ватаннинг бир ҳимоячиси сифатида ёзяпман. Тилагим ўрнимизга келадиган укаларимиз нимжон бўлишмасин, буюк давлатимизнинг қудратли қалқонлари бўлишсин, дейман. Биз ҳам, келгуси авлод ҳам оталаримиз жасоратига муносиб бўлайлик дейман.

Оқшомхонларга самимий ҳурмат билан курсант:
Акром ЭЛМУРОДОВ,
Н-қисм.

Вилли ГОЛМ

Баҳона

(Ҳажвия)

Учинчи ротанинг саккиз солдати бўлинма жойлашган ердан ўн чақирим наридаги Валдфелд қишлоғига меҳмонга кетишди. Қишлоқда ҳосил байрами бўлаётган эди. Бу саккиз солдат ҳосил йиғим-теримида қатнашган ва байрамга меҳмон сифатида таклиф этилганди лар. Кеч соат ўн иккида улар ротага қайтиб келишлари керак эди. Соат ўн, ўн ярим, ўн бир бўлди. Аммо ҳеч ким байрамни ташлаб кетгиси келмасди, шунинг учун Валдфелддан улар жуда кеч йўлга чиқишди. Йўл-йўлакай улар кечикканликларини оқлаш учун баҳона қидириб борардилар.

— Машина тополмадик, — деди Валтер, — аммо энди командирни ишонтирадиган бирон баҳона топишимиз керак.

Эртаси куни эрталаб рота командири уларни саф олдига чиқариб, сўроқ қила бошлади:

— Хўш, Валтер, айтингчи, нега сиз белгиланган вақтдан икки соат кечикиб қайтдингиз?

— Ўртоқ катта лейтенант, кеча мен Валдфелдга бордим. Қишлоқдагилар отга миндириб юборишди, аммо йўлда от йиқилиб оёғини синдириб олди, кейин мен пиёда келишга мажбур бўлдим.

Командир иккинчи солдатдан сўради:

— Хўш, Перлвитц, сиз нима дейсиз?

— Валдфелддан қайтаётганимда от йиқилиб туролмай қолди. Оёғи синган бўлса керак деб уни ташладим-у, пиёда келавердим.

— Сиз қанақа баҳона ўйлаб топдингиз, Рихтер?

— Мен минган отнинг ҳам оёғи синиб қолди, ўртоқ катта лейтенант. Пиёда келганим учун кечикдим.

Тўртинчиси, бешинчиси, олтинчи солдат ҳам худди шундай жавобни айтишди. Ҳатто еттинчи бўлиб сўроқ қилинган Шубертни ҳам қишлоқдагилар отга миндириб юборишган, йўлда от йиқилиб, оёғи синиб қолган ва у пиёда келгани учун кечикикан экан.

Жаҳли чиқиб кетган командир саккизинчи солдатни сўроқ қила бошлади:

— Хўш, Кастен, демак қишлоқдагилар сизни ҳам отга миндириб юборишган, тўғрими? Ёки от қўшилган аравада келдингизми?

— Йўқ, ўртоқ катта лейтенант.

— Тушунмадим, йўқ деганингиз нимаси? — сўради ҳайрон бўлиб командир.

— Мен отда ҳам, от қўшилган аравада ҳам келганим йўқ, — деди дона-дона қилиб Кастен.

— Хўш, у ҳолда сиз бўлинмага қандай қайтдингиз?

— Мен таксига ўтиргандим, ўртоқ катта лейтенант.

— Таксига дейсизми? — жонланиб сўради командир. — Таксига минган бўлсангиз, нега белгиланган вақтдан икки соат кечикиб келдингиз?

Бир неча дақиқа сукунат ҳукм сурди. Барчанинг кўзи Кастеннинг оғзига қаратилган эди.

— Ўртоқ катта лейтенант, — деди Кастен жарангдор овоз билан, — такси билан йўлнинг ярмига етганда бундоқ қарасак, йўлда оёғи синган еттита от ағдарилиб ётган экан. Машина ўтолмагач, пиёда келишга мажбур бўлдим.

Немис тилидан
Йўлдош ПАРДАЕВ
таржимаси.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС мухбирлари ёзадилар

Халқаро конгресс тугади

Бангалор. Жанубий Ҳиндистоннинг Бангалор шаҳрида ниҳоясига етган 39-халқаро астронавтика конгрессида турли мамлакатлардан келган 800 дан ортиқ делегат қатнашди.

Бутун конференция давомида унинг қатнашчилари совет космик ишланмаларига катта эътибор бердилар.

Астронавтика конгресси билан бир вақтда ўтаётган «Космос—88» кўргазмасига қўйилган Совет Иттифоқининг «Энергия» универсал ракета-космик транспорт системаси фотосурати совет экспозициясини келиб кўраётган кишиларнинг эътиборини ўзига жалб этди.

Конгресснинг охирги куни СССР Главкосмоси бошлиғи А. И. Дунаев матбуот конференцияси ўтказди. Конференцияда совет космик фанининг асосий йўналишлари ёритиб берилди. А. И. Дунаев бу соҳадаги халқаро ҳамкорликни кенгайтириш ва чуқурлаштириш муҳимлигини алоҳида таъкидлади.

«Совет космик программаси ўз миқёслари ҳамда истиқболи билан катта таассурот қолдиради,— деди ТАСС мухбири билан суҳбатда Ҳиндистон космик тадқиқотлар ташкилотининг раиси профессор У. Р. Рао. — Ҳиндистон космосни тадқиқ қилишда Совет Иттифоқи кўрсатган ёрдамни юксак қадрлайди. СССР билан ҳамкорлик туфайли Ҳиндистон қисқа муддат ичида катта ютуқларга эришди, «Ирс—1А» узоқни кузатувчи йўлдош яратилди».

Жавобгарликка тортилди

РИМ. Италия полицияси Верона шаҳрида саноат корхоналарида санитария нормаларига риоя этилишини назорат қилиш юзасидан кенг кўламли операция ўтказди. Полиция вакилининг айтишича, унинг якунлари бу ерда вужудга келган экологик вазиятнинг ташвишланарли эканидан дарак беради.

Текширилган 520 корхонанинг кўпи санитария нормаларига риоя қилмай, саноат чиқиндиларини дарё ва кўлларга ташлаб, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсига катта зарар етказаётгани аниқланди.

Завод ва фабрикаларнинг 118 администратори жавобгарликка тортилди. Прокуратура 88 нафар «устомон»ни қамоққа олишга ордер берди.

Совет самолётлари катта қизиқиш уйғотмоқда

РИЧМОНД. Совет ҳаво гиганти «Руслан» оғир вазндаги самолётлар ўртасида рекордчи эди. Энди у бу рекордни унча узоқ сақлаб туролмайдиган бўлди. Яқин келажакда АН—124 самолётидан ҳам ўзиб кетадиган машинани учирамиз, деди О. К. Антонов номли конструкторлик бюросининг бош конструктори П. В. Балабуев. У Австралияда халқаро авиасалонда қатнашаётган совет делегацияси матбуот конференциясида сўзга чиқди. Мазкур авиасалон қитъага европалик дастлабки кўчкиндилар келганлигининг икки юз йиллигини байрам қилиш доирасида ўтказилмоқда.

Австралияда, АН—124 дан ташқари, КА—32 вертолёти ва СУ—26М спорт самолёти кўрсатилди. Мутахассислар уларнинг ҳаммасига юксак баҳо беришди. Ричмондда савдо-сотиқ юзасидан бўлган музокаралар чоғида Австралиядаги қатор фирмалар СУ—26М машинасига — жаҳондаги энг яхши спорт самолётларидан бирига қизиқиш билан қарадилар. Энди бу самолётни сотиб олиш масаласи турибди.

Совет томони ҳозирнинг ўзида жаҳондаги 40 та мамлакатга етказиб берилаётган самолётларни сотишгагина эмас, шу билан бирга чет эллик шериклар билан авиатехника ишланмаларини тайёрлаш, ишлаб чиқариш ва ундан фойдаланиш соҳасида биргаликда корхоналар тузишга тайёр. Ҳозир авиасалоннинг совет павильонида олиб борилаётган музокараларда худди ана шу ҳақда гап бормоқда. Ватан авиасаноати кенг истеъмол товарларининг жуда кўп турларини ҳам тақдим этган. Ана шундай товар намуналаридан бири катамаран кемаси кўргазма экспонатларининг энг машҳури бўлиб қолди.

Савдо алоқалари ривожланмоқда

ЛОНДОН. 1989 йил апрель ойида Москвада бўладиган Британия —Совет савдо-сотиғи ойлигида 180 дан ортиқ Британия компанияси қатнашади. Бу Британия-Совет савдо палатаси уюштирган матбуот конференциясида эълон қилинди.

Британия-Совет савдо палатаси ижрочи директори Майкл Вильсоннинг ТАСС мухбири Дмитрий Воскобойниковга айтишича, Буюк Британиянинг Совет Иттифоқи билан савдо алоқалари ўтган йилларда, масалан ГФР, Япония, АҚШ билан бўлганичалик яхши ривожланмади. Бироқ, Британия компаниялари СССРда амалга оширилаётган қайта қуриш муносабати билан бу камчиликнинг ўрнини тўлдиришга умид қилмоқдалар. Икки мамлакат ўртасидаги савдо-сотиқни ривожлантиришга, деди М. Вильсон, Буюк Британия бош министри М. Тэтчернинг 1987 йил март ойида СССРга қилган визити шубҳасиз омил бағишлади. Ана шу визит давомида 1990 йилларнинг бошларида иккала мамлакат ўртасидаги савдо оборотини анча кўпайтириш юзасидан битимга эришилган эди.

Британия-Совет савдо палатасининг чамалашича, 1988 йил давомида 500 дан ортиқ битим тузилади. Ҳозирнинг ўзидаёқ биргаликда бешта корхона ташкил этилди.

ГАЗЕТА ЎРНИГА... СУТ

Мисрда чиқадиган «Ал Аҳром» газетасининг ходими Гассан Халефнинг бир эчкиси бўлиб, у ана шу эчки сути билан фарзандларини сийлаб юрарди. Халеф газетада ишлаганлиги учун уйида ҳар хил қоғозлар, эски газеталар йиғилиб қолар, улар ҳужранинг бир чеккасига тўплаб қўйиларди.

Кунлардан бир кун у тўплаб қўйилган макулатура ўз-ўзидан камая бошлаганлигини сезиб қолди. Маълум бўлишига қараганда, унинг беш ва саккиз ёшдаги ўғиллари қоғозларни майдалаб иссиқ сувда қайнатишаётган, сўнгра уни «озуқа» сифатида эчкига беришаётган экан. Шуниси қизиқки, эчки «қўшимча ем»дан бош тортмабди. Аксинча, одатдаги уч литр ўрнига беш литрдан сут берадиган бўлибди, деб хабар қилади Мисрнинг МЕНА агентлиги.

ГЕФЕСТ НИМА УЧУН ОҚСАГАН?

Оташ ва темирчилик худоси турли афсоналарда тилга олинади: масалан грекларда Гефест, римликларда Вулқон ва ҳоказо... Негадир уларнинг ҳаммаси оқсаганлар. Швейцариялик олим М. Райц ана шу қизиқ тафсилот билан қизиқиб қолди.

КАЛЕЙДОСКОП

Темирчилик ҳунари бундан ўн бир минг йил муқаддам Ғарбий Эронда вужудга келган. Райц болғаланадиган мисга маргимуш қўшиб ишлов берилганлигини аниқлади. Бу демак, темирчи ҳамиша заҳарли булут ичида меҳнат қилган. Маргимуш эса, таянч-ҳаракат органларини ишдан чиқаради, деб хабар қилади ГФРда чиқадиган «Бильд дер виссеншафт» журнали.

МУШУК КАБИ

Ит ва мушуклар ажойиб ҳид билиш хусусиятига эга эканлигини ҳамма яхши билади. Одам ҳам ана шундай хусусиятга эга бўлиши мумкинми?

Мумкин, деб ҳисоблайди италиялик врач ва физиолог Жулия Гондатти. У шундай машқ методикасини ишлаб чиққанки, ана шу машқларни омилкор препаратлар билан қўшиб олиб бориш ҳайратланарли натижаларга эришиш имконини беради. Масалан, ана шу машқларнинг тўла курсини ўтаган киши беш кун муқаддам хонада сигарета чекилганлигини, сигарета маркасини ҳам айтиб бера олган, деб ҳикоя қилади Италиянинг «Репубблик» газетаси.

Онангман сени, инсон!

Табиат монологи

Тўрт нарсадан яралганман: Ер, Сув, Ҳаво, Қуёш.

ЕР — менинг новвот болам. У бутун ер юзидаги бойликларнинг онаси.

СУВ — менинг шарбат болам. У Ерда ўсадиган гул-гиёҳга, дов-дарахтга, қимирлаган жонга шарбат улашади. Шунинг учун ҳам Ер ўз бағридан унга жой берган. Ҳар бир ариқ, ҳар бир эгат шунинг учун ҳаёт томири!

ҚУЁШ — менинг оташ болам. У зулматни қувади, Ер бағрини иситади. Паррандаю даррандага ҳаёт нашидасини, ҳаёт нафасини улашади. Нур улашади.

ҲАВО — менинг асал болам. У билан дунёда тириклик бор. Димоқларга малҳамдек киради у. Юракларга жон, иликларга дармон бахш этади.

Тўрт болам — менинг тўрт устуним! Мени йўқ қиладиган ҳам, бор қиладиган ҳам шу тўрт болам. Тўрт болам бир бўлиб оламга жон улашади, ҲАЁТ бунёд этишади.

Яралганимга неча минг йил бўлди—билмайман. Бир пайтлар бағрим бойликларга тўла эди. Уни қаерга қўйишни билмасдим. Қуёш нурлари шохларида ўйнайдиган кийиклар, оҳулар. Гўзал йўлбарслар, исми-жисмига монанд арслонлар! Дарёлардаги сувлар тўлиб оқади. Яйловларга боқиб тўймасдим. Тўда-тўда муфлонлар тоғу тошларимда чарх уриб юрарди. Булбул қумриларнинг чах-чахларидан сархуш эдим мен.

Ҳар қадамда гул эди. Бепоён чўлларимда ҳам ҳаёт мавж урарди. Ахир ҳамма жонзотлар бир хил жойда умр кечиролмайди-ку.

Шу туганмас бойликларимга бир доно эга чиқса, уларни асраса, бағрим ҳамиша тўлиб-тошса деб ният қилардим.

Кунлардан бир куни муродимга етдим. Сен пайдо бўлдинг, дунёда, ИНСОН! Сени чин эгам деб билдим. Барча нозу неъматни қўш-қўллаб сенга тутдим. Болаларимни эмас, ўзимни ҳам сенга топширдим.

Меҳрибонлигингни кўриб, сен шафқатдан яралгансан деб ўйладим. Ботирлигингни кўриб, йўлбарсдан яралган деб хаёл этдим. Турфа қилиқларинг намоён бўлгач, маймундан тарқаган деган қарорга келдим. Бемеҳрлигингни сезгач эса, тошдан ясалган дедим.

О, сен минг бир феъли-атворли ҳазрати ИНСОН! Нималарни ўйлаб топмадинг шунча йиллардан бери?

Оловни кашф этдинг илк бор! Оҳ, қувонганларинг! Менинг қақшаганларим! Қўлингга ўт тутдингу балои азимни, шўриши савдоларни бошимга солдинг. Ёқдинг, ёндирдинг бағримни. ЕРнинг қучоғини пора-пора айладинг! Сувларга заҳар қўшдинг. Ҳавони малҳам эмас, заҳарга айлантирдинг! Қуёшнинг юзини дудлар, тутунлар беркитди.

О, сен Инсон! Илк жанглардан кейин, тўғри хулоса чиқариб оларсан деб умид қилгандим. Аттанг, сенинг пайдо бўлишингни қандай орзиқиб кутиб янглишган бўлсам, бу сафар ҳам шундай адашдим. Сен янги қирғинлар режасини туза бошладинг.

Сувлар қирмизи бўлди тўкилган қонлардан. Ер азбаройи қон шимавергач оппоқ гуллари қизилга айланди. Тоза ҳаволарим ажал сиртмоғи бўлиб бўға бошлади.

Қандай қилай, танглайинг жангу жадал, фисқу фужур, ҳасаду иғво билан кўтарилган экан. Манглайингни эса туғилган заҳотинг шўришу ғавғолар ҳовузига бориб чайган экансан.

Сен ер юзида олиб борган урушлар оқибатида қанча водийлар чўл бўлди, қанча гулшанлар кул бўлди, қанча булоқларга қум тўлди — ҳисобламоқ мушкул. Бугун шуни дадил айтмоғим мумкинки, сен менга етказган зиён-заҳматларингни дунё икки айланиб келганида ҳам тўлдирмоғи мушкул.

Оҳ, сўнгги йиллардаги қилмишларинг, «ақллилигинг» орқасидан сийнамга ёғилган балолар! Қайси бирини айтай сенга, қайси дардимни баён қилай ахир!

Нечун шарқираб оқиб турган сувларимни, гижингтойдек ўйноқлаб юрган шарбат боламни йўлларига тўғон солдинг?

Нечун Ер боламнинг куч-қудратига шак келтирдинг? Мабодо пахтанинг чўғи камайса, Ерга дам бериш ўрнига унга дори сепиб, маст қилдинг. Ер бағрини, ҳавони дорилар бўрони билан тўлдирдинг. Пахтанингку ҳосили ошмади, лекин бутун найрангларинг фош бўлди. Тавқи лаънатдан бўлак нима олдинг, ИНСОН!

Орол деган баҳри азимим бор эди. Сувининг мавжларига бағри тор эди. Жамики гўзаллик унга ёр эди. Бугун эса хор бўлиб томчи тоза сувга зор бўлиб ётибди. Оролга жабр қилиб, ўз қорнингни ўйлаб нимага эришдинг, ИНСОН?

Ер боламни хароб этгунча, сувларимни бошига етгунча атрофингга бир боқсанг-чи, ахир! Бўлаётган воқеаларга яхшироқ назар сол. Бугун назар сол. Эртага кеч бўлади.

Гоҳ кулдим, гоҳида кўзимни ёшлаб
Тақдирингга боқдим ҳазрати инсон.
Дунёга келган кунингдан бошлаб
Бир қўлингда қилич, бир қўлингда нон.

Қачон менинг қалбимга қулоқ тутасан? Қачон онг кўзингни очасан, инсони аъзам? Сенга нима бўлди ўзи? Нечун ўз қўлинг билан ўз тобутингни ясайсан? Сен дунёга келганингда севинганларим беҳуда экан-ку!

Нечун «Қизил китоб»лар кашф этдинг? Бу сенинг тавбангми? Кўз ёш тўкиб гуноҳингни енгиллатдингми? Яқин орада том-том «Қизил китоб»лар билан ўзингга тасалли берасанми? Ундан нима фойда?

Саҳар эсган саболарга қулоқ тут! Япроқлар шивирига қулоқ тут! Ёмғир ноласига қулоқ тут! Уларда менинг оҳу зорларим мужассам.

Йиллаб кутганим деб алқадим сени,
Сени деб ҳар нега айладим бардош.
Дунёга келганда қувнатдинг мени,
Яланғоч танингга жон берди қуёш.
Сувлар қондек урди томирларингда,
Ҳавони симирдинг тўймасдан қониб.
Ер узра сен ғолиб юрганларингда,
Кўзингда порлади бир олов ёниб.
Бари сенга дедим, туҳфа айладим,
Пойингга келтириб ташладим барин.
Ўзингни меҳрибон ўғил сайладим,
Ўргулдим бошингда елдай сарсари.
Мен сенга бахш этдим жўшқин булоқлар,
Токи ташналигинг қониб юрсин деб...
Хоҳи ёшлик, ҳоҳи кексалик чоғлар,
Юрагинг булоқдек қайнаб турсин деб...
Мен сенга бахш этдим поёнсиз дала,
Кўзинг тўйсин дедим, макон-масканга.
Ундирдим тергин деб, турфа гул, лола,
Ахир нима етсин яйраб ўсганга,
Мен сенга бахш этдим қуёшли осмон.
Олтин нур остида яйра, ўйна деб.
Юксаклар хаёли доим қилсин банд,
Юксак саҳоватни ёниб ўйла деб...
Илтижо қилурман бугун эй, инсон,
Мен сенга саждада, юрагим доғлик.
Авайла сен мени, асрагин зотан,
Умрим қанчалиги ўзингга боғлиқ.
Унутма, яшасанг безарар, бекин,
То абад бахтиёр ўйнаб кулгайсан.
Йўқса қиёматга айланган бир кун,
Мен билан харобу хазон бўлгайсан!

Темур УБАЙДУЛЛО.

«Оқшом»да илк марта

Қора Ғажак

Равшан ҚОДИРОВ

Кичик қисса

Рақиби судралиб келиб унинг нақ тумшуғи тагида бошини кўтарди. Қора Гажак энди олишув муқаррарлигини сезди. Уларнинг олишувини дунёдаги энг ҳалол кураш деса бўлади. Сабаби бунда на қон тўкилар ва на бирор жой шикастланарди. Бу энг беозор уришиш эди. Таслим бўлган рақиб, ҳеч қандай адоватсиз «ҳап сенними» демай, мағлублигини тан оларди-ю, индамай ўз йўлига кетаверарди.

Қора Гажак биринчи бўлиб рақибининг унга ўралишини кутиб тураверди. Худди шундай ҳам бўлди. Рақиби худди зарпечак мисоли унга ўрала бошлади. Бу жангнинг дебочаси эди. Уларнинг бир-бирига чирмашиб туришлари, бел ушлашаётган полвонларни эслатарди.

Арқондек ўралиб олган икки рақиб таналарининг чорагича кўтарилиб, жўхори поясидек тебрана бошладилар. Бу эса олишувнинг қизғин дамлари бошланганидан далолат эди. Рақиблар бир-бирларини беозор ва аяб сиқишар, иложи борича, оғирликларини солмасликка интилишарди. Улардан бири чарчаб қолса шериги уни суяш пайидан бўларди. Олишаётганлар бир-бирига тик боқишга уялгандек бошларини четга буриб туришарди. Бу нарса, олишувдан кўра, кўпроқ сабр-тоқатни синаш мусобақасига ўхшарди. Бунда иродаси бақувват бўлган рақиб енгарди. Улардаги юксак сезги эса ким кучлигу, ким ожиз эканлигини дарҳол англатарди. Шу туфайли уларнинг олишуви узоқ давом этмасди.

Рақиб бир-икки чираниб кўргач, Қора Гажакнинг туриши собит эканлигини сезди. Уни ҳоли қўйиб, ўрмалаб кетди. Қора Гажак эса, у кўздан пана бўлгунга қадар бошини мағрур кўтариб тик тураверди.

Дунёдаги энг ҳалол олишув Қора Гажакнинг ғалабаси билан якунланди.

Кулча бўлганича, «томошабин» бўлиб ётган жуфти эринибгина, танасини ёза бошлади. Энди у ғолибни ўз макони томон бошлаб кетиши керак эди.

Жуфти айри тилини тез-тез чиқариб бошини тепаликнинг ён тарафдаги тошлоққа бурди-да, узун ва кўркам танасини Қора Гажакка намойиш қилганича, ўрмалаб кетди. Худди унга тақлид қилгандек бетиним тилини чиқараётган Қора Гажжак ҳам жуфтининг ортидан эргашди.

Улар тошлар узра ёнма-ён бир-бирларига суйкалиб-суйкалиб ўрмалардилар. Агар биланглаётган ҳаракатлари бўлмаганда эди, иккисини ҳам тошлардан фарқлаб бўлмасди.

Яккам-дуккам ўсаётган эрмон ўтлар орасида ўрмалай бошлаганларида, Қора Гажак жуфтига чирмашиб олди. Жуфти судралиш учун бир-икки талпиндию, аммо уддалай олмай, бошини хиёл кўтарганича тўхтаб қолди.

Қора Гажак жуфтига чирмашганича, унинг боши томон ўралиб бораверди. Бошлари тенглашиб айри тиллари бир-бирларини пайпаслайдиган бўлганда Қора Гажак бироз бўшашди ва унинг пастки жағининг ёнларига дам-бадам тилини теккизиб ялай бошлади.

У жуфтининг арқондек таранглашган бадани бўшашгунга қадар сабр-тоқат билан унинг жағ остини сийпалайверди. Қора Гажакнинг уринишлари беҳуда кетмади, жуфтининг ёрилай деб қолган ҳасипдек танаси, бўшашиб майин тортди. Шундан сўнг Қора Гажак унинг бошини ерга босиб, баданини қаттиқ сиққанича ўралиб олди...

— Заҳар олиш учун кўпдан-кўп илонни тутишга тўғри келади, табиатда эса илон тобора камайиб бормоқда. Бир грамм тоза илон заҳарини тайёрлаш учун юзтача чўл илонини ёки 15 та ўқ илонни «соғиш»га тўғри келади, — деб изоҳ берди олим...

Ҳозир Қора Гажакка бир грамм қуруқ илон заҳарини олиш учун қанча илонни соғиш кераклиги, ё бўлмаса ўша қуруқ заҳарнинг нархи осмондан келишлигини ҳеч бир аҳамияти йўқ. Негаки у ҳозир заҳар бериш учун серпентарий террариумига солинган эмас. У ҳозирча озод маҳлуқ.

Қора Гажак жуфтини ҳоли қолдирганида, қуёш уфқни қизартираётганди. Тошлар орасида эса тунги ҳаётнинг тадориги кўрилиб, кундузи ўлжа бўлмай омон қолган жониворлар инларига яширинишар, кун бўйи ўз маконларида ётганлар эса тирикчилик илинжида куймалана бошлардилар.

Серҳаракат бўлиб қолган Қора Гажак ҳам сой бўйига ўрмалаб кетди. У иссиқ жой излаб қирғоқдаги тошлар орасида узоқ судралиб юрди. Унинг ҳарорат сезувчи ўйиқчалари дам сўлга, дам ўнгга бошлар, аммо унга ов бўладиган ўлжа йўқ эди.

У тун ярмидан оққунга қадар озуқа излаб ўрмалади. Ҳеч нарса тополмагач, қирғоқни тарк этиб яна тепалик томон судралди. Тепаликдан ҳам ўзига яраша бирор луқма топилмади. Очлик эса тентирашга мажбур этиб, тобора мадорини қуритарди.

Қора Гажак саҳарга яқин ўлжасини учратди. Бу суяк кемираётган каламуш эди. У хотиржам ва парвойи фалак суяк қиртишлаётганди.

Агар бир тасодиф бўлмаганда эди, чалажон ётган Қора Гажак шу ерда ҳаёт билан видолашар, унинг ажал келтирувчи тишлари безарар, одамни сескантирувчи танаси эса ўз даҳшатини йўқотиб бир парча арқондек бўлиб қоларди.

Каламушнинг биқинигача ўрмалаб келган Қора Гажак тошдек қотди. Энди унинг бутун вужуди кўзга айланганди. У ўлжасининг ҳар бир ҳаракатини шунчалик диққат билан кузатаётгандики, ҳатто, унинг юнгидаги тукларнинг қимирлаши ҳам Қора Гажакнинг назаридан чет қолмаётганди.

Каламуш эса муқаррар ажални пайқамас, бамайлихотир суяк кемириш билан овора эди. Қора Гажжакнинг танаси камон ипидек тортилди. Кейин у бошини орқага хиёл ташлади-да, кўз илғамас бир шиддат билан каламушнинг қорнига тумшуғини теккизиб олди. Тепага бир сапчиб тушган каламуш оғриқдан икки букчайди-ю, турган ерида чир айлана бошлади. Энди уни ҳеч нарса қутқариб қололмасди.

Қора Гажак бошини ерга қўйганча, жон аччиғида тўлғанаётган ўлжасининг тинчишини кута бошлади. Табиат унга ўлдиришнинг шундай йўлини ўргатган эдики, унинг оғусини татиб кўрган ҳар қандай жонивор, шундоққина Қора Гажакнинг кўз олдида жон берарди. Энг даҳшати улар ҳеч қаёққа қочиб кетолмасдилар. Қочган тақдирда ҳам узоққа боролмасдилар. «Ажал шарбати» бир зумда уларни юмалоқ-ёстиқ қиларди.

Ғужанак ётган каламушни титроқ босди. Унинг бутун аъзойи-бадани безгак тутгандек қалтираб, вужуди олов бўлиб ёнди. Оғир юмилаётган кўзлари дам-бадам очилиб, борлиққа сўнгги бор қадала бошлади.

Унинг жон бериши узоққа чўзилмади. Бўғизидаги тинай-тинай дея ҳирқираётган нафаси ўчди. Шундан сўнг юмилаётган кўзлари катта очилиб чақчайди ва шу кўйи сўнди. Бадани бужмайган туршакдек тиришиб, юнглари тиканак-тиканак бўлиб турди. Оёқлари акашак бўлиб қотди. Кейин ён бош ағдарилди-ю, «жони ором топди».

Каламушни ютиб қорни тўйган Қора Гажак кулча бўлиб ўралди. Думининг учига бошини қўйганича қовоқларини юмди.

— Илонлар тутқунликда кўп яшамайди, шунинг учун ҳам серпентарийлар одатда мавсумий—йилига 9 ой ишлайди. Бир хил илонлар «муҳлатини ўтаб бўлгач» нобуд бўлади, бошқалари эса насл бермайдиган бўлиб қолади, — деб тушунтирди олим...

Қора Гажак ҳозирча тутқун эмас, ҳали у «муҳлатини ўтаганича» йўқ. Аммо, унинг тақдирида серпентарийга тушиш хавфи йўқ эмас. Илон заҳари олтин баҳосида сотилаётган, бир илоннинг нархи фалон сўм пул бўлибди, деган овозлар тарқалган бир пайтда ким унинг озодликда юришига кафолат бера олади?! Илон овловчилар кавакма-кавак бекор юрмагандирлар?! Улар бояги болалар эмасларки, заҳарли илон билан заҳарсиз илоннинг фарқига бормасалар.

Йўқ, улар, албатта, Қора Гажакни топадилар. Сўнг бир неча илон вишиллаб ётган брезент халтага солиб, кераклi жойга олиб кетишади.

Орадан ўн беш кун ўтгач, ўша кун келди. Қора Гажак илон овловчининг халтасига тушди. Бу воқеа шундай бўлган эди. Суғур боласини ютган Қора Гажак ҳарсанг панасида дам олиб ётган эди. Унинг танаси оғир-оғир тушаётган қадамнинг зириллашларини сезди. У тошнинг тагида яшириниб ётгани учун бу нарсага парво қилмаган эди. Аммо бу қадамларнинг эгаси илонлар паноҳ топадиган ерларни яхши билар экан. Учи илгак темир таёқ унинг думини илиб олиб, тош тагидан тортиб чиқарди-да, бирдан юқори кўтарди. Қора Гажак нима бўлаётганини фаҳмламаёқ, кучли бармоқлар унинг жағидан маҳкам қисди. Қора Гажак жон ҳолатда тўлғана бошлади. Бу беҳуда уриниш эди. Зум ўтмай у ўзини халтада кўрди. Халта ичида ундан ташқари яна учта илон бор эди. Илонлар тинмай вишиллашар, халтадан чиқмоқчи бўлгандек, дамбадам тўлғанар эдилар.

— Келаси йили, — деди олим, — биз Ўрта Осиё заҳарли илони билан Кавказ заҳарли илонини чатиштириб, шунинг асосида тутқунликда боқиш ва урчитишга мосланган дурагай олишни мўлжаллаб турибмиз...

Қора Гажак илонхона қафасига ўрганолмади. Рост, қафасда ундан ташқари яна бешта илон бор эди. Бу илонлар анчадан бери бу ерда яшасалар керак, уларнинг феъли анча босиқ эди.

Қора Гажак озодликни қўмсарди. У кун бўйи қафаснинг у бурчагидан бу бурчагига тинимсиз ўрмалар, қафас бурчакларида кулча бўлиб ётган илонлар устидан ўрмалаб ўтиб бошини сим тўрга тираганича юқорига интилар ва қафаснинг ярмига етмаёқ, мадори қуригандек тап этиб қулаб тушарди.

Институт питомнигида Ўрта Осиё заҳарли илонларининг беш туридан 300 та боқилмоқда. Бу йил лаборатория серпанаторийни кенгайтирди. Эндиликда илонлар «подасини» икки баравар кўпайтириш мумкин...

Қора Гажак ётган қафасга оқ халатли киши онда-сонда уч-тўртта оқ сичқонлардан ташлаб кетарди. Бу сичқонлар умрида илон кўрмаган ёки тақдирга тан бергандилар, хуллас ҳеч нарсадан хайиқмай, қафас ичида бемалол югуриб юришар эди.

Қорни очган илонлар нақд тумшуқлари остида уймаланишаётган маҳкум сичқонлардан бирини эринибгина чақардилар. Агар илон «соғин»дан яқинда келган бўлса у чаққан сичқон, жон беролмай анчагина питирлаб ётарди, негаки унинг заҳари бир сичқонни ўлдиришга ҳам етмасди.

Қора Гажак ҳеч бир қаршилик кўрсатмайдиган, истаган лаҳзада ўлимга тайёр бу сичқонлардан жиркангандек, уларга қиё ҳам боқмасди. У озодликни қўмсар, тоғнинг илиқ тафтли тошлари устида ўзини офтобга солиб ётишни соғинган эди.

[Давоми. Боши газетанинг ўтган сонида].

[Давоми бор].

Тошкентлик Ражив

Оилада фарзанд туғилди. Ота-она чексиз хурсанд. Ахир уларнинг номини, ишини давом эттирадиган авлод бор! Фарзанд ана шундай улуғ!

Мирхон Орипов билан Инобат Орипова Фарруҳжон ва Азизжоннинг шўх-шўх қилиқларидан, ширин-шакар сўзларидан завқланиб, бир дунё қувончга тўлиб яшашди. Улар бахтиёр эди! Ота Тошкент шаҳар ободонлаштириш Бош бошқармасида шаҳарни ташқи безатиш бўлими бошлиғи, она санитария-эпидемиология станциясида лаборант.

Шундай бахтли бир кунда оилага нур бўлиб, шуур бўлиб, дур бўлиб учинчи фарзанд туғилди. Бу шодон воқеа 1986 йил 25 январда рўй берди. Эртасига эса... Эртасига Ҳиндистон Республикасининг миллий байрами — Мустақиллик куни нишонланди.

Фарзанд туғилди. Энди унга бир умр ҳамроҳ бўладиган қутлуғ удумни бажариш — чиройли исм қўйиш керак.

Мирхон Орипов ҳамкасблари билан суҳбатлашиб ўтирганда, биров таклиф қилиб қолди:

— Менга қара, ўғлингга мос ном топдим. Бугун Ҳиндистон Республикасининг мустақиллик куни. Исмини Ражив деб қўй.

— Қандай бўларкин? Бунинг устига Ражив Гандидан розилик сўраш керак.

— Сўраймиз, — дейишди ҳамкасблар, — мактуб ёзамиз. Ахир, йўқ демас.

Гўдакка шундай қилиб Ражив исми қўйилди. Ҳиндистон Бош министри Ражив Гандига мактуб ёзилди. Қилаётган ишлари, ҳинд ва ўзбек халқи ўртасидаги азалий дўстлик ҳақида, янги туғилган гўдакка унинг исми берилганини, тошкентлик Ражив Орипов икки ёшга кирганини батафсил ҳикоя қилишди.

Мактуб Ҳиндистон сари илиқ меҳр, дўстлик ва қардошлик туйғуларини ўз қанотида олиб учганда. Совет Иттифоқида Ҳиндистон санъати фестивали давом этаётган, Тошкентда Ҳинд фани ва техникаси кўргазмаси очилган эди.

Орадан бир неча ой ўтиб Ориповлар оиласини Ҳиндистоннинг Тошкентдаги бош консулхонасига таклиф этишди. Бош консул Йогендра Кумар жаноблари Ҳиндистон Бош министри Ражив Гандининг мактубини топширди.

Мирхон Орипов мактубни авайлаб очиб, ўқиди.

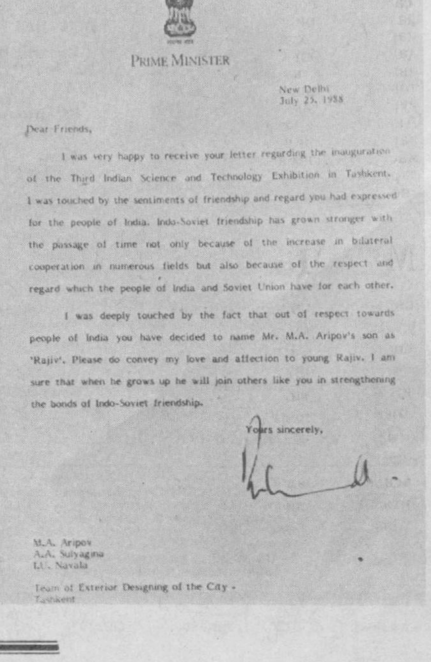

PRIME MINISTER

New Delhi
July 25, 1988

Dear Friends,

I was very happy to receive your letter regarding the inauguration of the Third Indian Science and Technology Exhibition in Tashkent. I was touched by the sentiments of friendship and regard you had expressed for the people of India. Indo-Soviet friendship has grown stronger with the passage of time not only because of the increase in bilateral cooperation in numerous fields but also because of the respect and regard which the people of India and Soviet Union have for each other.

I was deeply touched by the fact that out of respect towards people of India you have decided to name Mr. M.A. Aripov's son as 'Rajiv'. Please do convey my love and affection to young Rajiv. I am sure that when he grows up he will join others like you in strengthening the bonds of Indo-Soviet friendship.

Yours sincerely,

M.A. Aripov
A.A. Sulyagina
I.U. Navala

Team of Exterior Designing of the City - Tashkent

«Қадрли Дўстлар!

Тошкентда Ҳинд фани ва техникаси кўргазмаси очилгани ҳақидаги мактубингизни олиш мени чексиз бахтиёр этди. Ҳинд халқига бўлган дўстлик ва меҳр-муҳаббат туйғуларингиздан ғоятда тўлқинландим. Вақт ўтиши билан Совет—Ҳиндистон дўстлиги турли соҳаларда икки томонлама ҳамкорлик оқибатидагина эмас, балки Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон халқларининг ўзаро ҳурмати натижасида ҳам мустаҳкамланиб бормоқда.

Ҳиндистон халқига бўлган иззат-ҳурматингиз туфайли жаноб М. О. Ориповнинг ўғлини Ражив деб атаганингиз мени қаттиқ ҳаяжонга солди. Ёш Рaживга менинг муҳаббат ва эътиборимни етказгайсиз. Улғайганида, ҳудди сиз каби у ҳам, ҳинд-совет дўстлигини мустаҳкамлаш ишига ҳисса қўшади деб ишонаман.

Самимий эҳтиром билан,

Ражив ГАНДИ».

Мирхон Орипов ҳам, унинг рафиқаси ҳам Бош министрнинг эътиборидан бошлари кўкка етди.

— Сен бу мактубни ҳозирча билмайсан, — деди Мирхон икки ёшли Ражившни бағрига босиб, — бу мактуб оддий эмас, у сенинг ҳаётингнинг йўлчи юлдузи, ўғлим!

Олис Ҳиндистон халқининг меҳр-муҳаббатини ўзида мужассамлаган мактуб оилада энг нодир ёдномa сифатида уй тўрида турибди.

Йиллар ўтади, Ражив улғаяди. Ушбу мактуб ва ўз исми тарихи ҳақида қизиқиб қолиши табиий. Унга шундай дегимиз келади:

— Ражив, сенинг исмдошинг Ражив Ганди ҳинд халқининг севимли фарзанди! У ўз халқи бахт-саодатининг оташин курашчиси. Сен ҳам ана шундай яша!

Т. ЙЎЛДОШЕВ.

СУРАТЛАРДА: 1. Ориповлар оиласи. 2. Тошкентлик Ражив.

БУГУНГИ ТОШКЕНТ. В. И. Ленин номидаги СССР халқлари дўстлиги саройи. Т. Каримов фотоси.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

18-23 ОКТЯБРЬ КУНЛАРИ СОАТ 10 ДАН 19 ГАЧА ФРУНЗЕ САВДО МАРКАЗИДА

Ким ошди савдоси

УТКАЗИЛАДИ

Шу ердан сиз хонатлас ва сунъий шойидан миллий ва Европа услубларида тикилган хотин-қизлар кўйлакларини ўзингизга маъқул бўлган нархларда сотиб олишингиз мумкин.

Савдо марказининг адреси: Ш. Руставели кўчаси, 53.

Транспорт: 4, 7, 9, 11, 24-трамвайларнинг, 13, 16-троллейбусларнинг, 2, 3, 45, 53, 58-автобусларнинг «Театральная» бекати.

Фрунзе савдо маркази танаффуссиз, дам олиш кунларисиз соат 10 дан 20.00 гача ишлайди.

Фрунзе савдо маркази.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

Китобсеварлар диққатига!

«ТАШКНИГА» шаҳар китоб савдоси бўлимининг

17-«Обуна нашрлари»

магазинида

ҚУЙИДАГИ НАШРЛАР ЭРКИН СОТУВГА ҚЎЙИЛГАН

К. МАРКС, Ф. ЭНГЕЛЬС, 9 томлик. Баҳоси — 14 сўм 70 тийин.

В. И. ЛЕНИН. 10 томлик. Баҳоси — 14 сўм 80 тийин.

СССР ҚОНУНЛАРИ МАЖМУАСИ, 11 томлик. Баҳоси —110 сўм. Қўшимча томлар.

АФРИКА — ЭНЦИКЛОПЕДИЯ, 2 томлик. Баҳоси — 26 сўм 30 тийин.

ИНГЛИЗЧА РУСЧА ЛУҒАТ, 2 томлик. Баҳоси — 35 сўм 90 тийин.

ИНГЛИЗЧА ГЕОЛОГИЯ ТЕРМИНЛАРИ ЛУҒАТИ, 3 томлик. Баҳоси — 15 сўм 20 тийин.

РУСЧА-ЎЗБЕКЧА ЛУҒАТ, 2 томлик. Баҳоси — 24 сўм 10 тийин.

МОЛИЯВИЙ-КРЕДИТ ЛУҒАТИ, 3 томлик. Баҳоси — 13 сўм 50 тийин.

МАТЕМАТИК МАНТИҚ БЎЙИЧА СПРАВОЧНИК, 4 томлик. Баҳоси — 8 сўм 40 тийин.

ФЕЙМАН. Физикадан лекциялар, 8 томлик. Баҳоси— 10 сўм 89 тийин.

ОЙБЕК. Сайланма асарлар, 5 томли. Баҳоси — 8 сўм 60 тийин.

Қ. ҚУЛИЕВ. 3 томлик. Баҳоси — 6 сўм 60 тийин.

В. МАЯКОВСКИЙ, 2 томлик. Баҳоси — 7 сўм 30 тийин.

Ж. ЛОКК, Фалсафий асарлар, 3 томлик. Баҳоси — 8 сўм 60 тийин.

ЕВРОПАДА КРЕСТЬЯНЛИК ТАРИХИ, 3 томлик. Баҳоси — 11 сўм 70 тийин.

Магазин адреси: Тошкент шаҳри, ЎзССР 50 йиллиги проспекти, 7-уй («Ленинград» меҳмонхонаси қаршисида). Телефон: 44-57-41.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎЛЛАШ МАРКАЗИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ» экспериментал ҳажм-блокли уйсозлик комбинатининг

ҚАЙТА ТАШКИЛ ЭТИЛГАН 5-ҚУРИЛИШ КОНВЕЙРЛАРИ БОШҚАРМАСИГА:

3,4 разрядли бетончилар, 3, 4, 5 разрядли темир-бетон конструкцияларини монтаж қилувчи монтажчилар, 2,3 разрядли такелажчилар, 4 разрядли электр газ пайвандчилар, 3, 4 разрядли дурадгорлар, электриклар.

МЕҲНАТГА ИШБАЙ-МУКОФОТЛИ ТАРЗДА ҲАҚ ТЎЛАНАДИ.

Справкалар ва ишга йўлланмалар олиш юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Космонавтлар проспекти, 6-уй ёки Спутник шаҳарчаси, 2-квартал, 60-уй.

МАГИСТРАЛЬ

Автомобилсозлик саноатимиз ривож топяпти. Шаҳар кўчаларидан турли маркадаги енгил машиналар «ғиз-ғиз» ўтади. Бу эса йўл ҳаракати хавфсизлигини янада таъминлаш учун кўпроқ чора-тадбирлар кўришимизни тақозо этади. Фақат ўтган тўққиз ой мобайнида шаҳар кўчаларида 1846 та йўл-транспорт ҳодисаси содир бўлди. Натижада 161 киши ҳалок бўлди ва 2015 киши жароҳатланди. Шунинг учун ҳам йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш муаммоси ҳаммамизни қаттиқ ташвишга солиши табиийдир.

Хўш, йўл-транспорт ҳодисаларини бутунлай бартараф этиш ёки аварийлар сонини камайтириш, тан жароҳати олаётганларнинг ва ҳалок бўлганларнинг сонини қисқартириш мумкинми! Мухбиримиз ана шу саволлар билан Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг давлат автомобиль инспекцияси бошқармаси бошлиғи ўринбосари З. А. СОЧАВСКИЙга мурожаат қилди.

Жиноий масъулиятсизлик

— Ҳа, мумкин, — деди Зиновий Алексеевич, — мухбиримиз саволларига жавоб берар экан. — Кўпгина бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш мумкин. Бунинг учун пиёда ҳам, ҳайдовчи ҳам йўл ҳаракати қоидаларига қатъий риоя этиши керак. Афсуски, кўпгина йўл-транспорти ҳодисаларининг содир бўлишига ҳаракат маданиятининг пастлиги сабаб бўлмоқда. Айниқса, «Главташпассавтотранс»га қарашли таксопарк ҳайдовчилари интизомсизлик қиладилар. Ҳар куни улар юзлаб марта йўл ҳаракати қоидаларини бузадилар. Транспортни маст ҳолда бошқариш ҳоллари ҳам ягона эмас. Масалан, шу йилнинг 1 октябрида 2-автокомбинат (директори М. С. Левин) ҳайдовчиси С. Д. Гердт 62—28 ТНА номерли такси машинасини маст ҳолда бошқарган. Йилнинг ўтган даври мобайнида улар томонидан 700 га яқин йўл-транспорт ҳодисаси содир этилган. Бундан ўнлаб кишилар, болалар жабр чекканлар. Мазкур автокорхоналарда меҳнат интизоми паст. Уларга нисбатан меҳнат коллективларининг тарбиявий имкониятидан тўла фойдаланилмаяпти. Йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати («Главташпассавтотранс» бўлими бошлиғи У. М. Убайдуллаев) тўла қувват билан ишламаяпти.

Ана шу системанинг автобус паркларидаги аҳвол ҳам яхши эмас. 26 сентябрь куни 18-автомобиль паркига қарашли (директори Ю. Д. Убайдуллаев, бош инженери Аъзамов) «ЛАЗ—695» маркали 36—94 ТНМ номерли автобусни бошқариб келаётган ҳайдовчи И. И. Исроилов Тошкент Халқа йўлида қарама-қарши ҳаракат йўлига чиқиб кетади ва натижада «УАЗ—452» маркали автомобиль билан тўқнашади. Бунинг пировардида олти киши тан жароҳати олади.

Бош бошқарманинг автомобиль хўжалиги аҳволи ҳам чатоқ. Йилнинг ўтган даврида автопаркда 17 та йўл-транспорт ҳодисаси содир бўлди. 140 дан ортиқ ҳайдовчи маъмурий жавобгарликка тортилди. Паркнинг техник ҳолати ҳам қониқарсиз. Масалан, шу йилнинг 27 сентябрь куни рейсга чиқиши лозим бўлган 115 автобусдан 44 таси техник талабларга жавоб берар экан. Бу албатта, техник кўрик ўтказишни жиддий йўлга қўйиш кераклигидан далолат беради. Бу ҳақда «Тошкент оқшоми» 1988 йил 5 январь сонида «Автомобилчилар учун имтиҳон» деб номланган мақолада ёзилган эди. Орадан шунча ой ўтди. Аммо бу йўналишда ишларнинг жонланганини кўрмаяпмиз. Вужудга келган бу ноқулай аҳволнинг сабабларидан яна бири—автомобиль колонналарида ҳаракат хавфсизлиги бўйича ҳеч қандай ишлар белгиланмаслиги,ҳайдовчиларнинг маҳоратини ошириш бўйича амалий машғулотларнинг ўтказилмаслигидир. Раҳбарлар томонидан линиядаги автобуслар ишини текшириш ташкил этилмаган. Ҳайдовчилар ҳам ҳаракат графигига риоя этмайдилар. Меҳнат ва дам олиш тўғрисидаги қонун бузилади. Айрим ҳайдовчилар бир сутка мобайнида ўн тўрт соат ишлайдилар.

Афсуски, ҳаракат хавфсизлиги проблемаси бошқа автомобиль хўжаликларида ҳам суст ҳал этилмоқда. Сергели районидаги Прикарпатская кўчасида «Узэлектромонтаж» трестининг ишлаб чиқариш техник комплектацияси бошқармасига (бошқарма бошлиғи А. Н. Исаев) қарашли 63—89 ТНЛ номерли автобусни бошқариб кетаётган ҳайдовчи Х. Махамедов чапга қайрилишда тўғридан келаётган «Ява» мотоциклини ўтказиб юбормади. Натижада тўқнашув туфайли мотоцикл ҳайдовчиси ва унинг орқасида ўтирган киши ҳалок бўлди. Бошқармада автомобиль хўжалиги ишини текширганимизда, шу нарса маълум бўлдики, мавжуд 110 та транспортдан олтитаси территорияда сақланар экан. Қолганлари эса кўринмайди. Шофёрларнинг профессионал маҳоратини ошириш бўйича машғулотлар ўтказилмайди. Автомобилга хизмат кўрсатиш ва ремонт қилиш базаси ташкил этилмаган. Бунинг устига устак ҳайдовчиларнинг меҳнат ва дам олиш режими қўпол равишда бузиляпти.

— Шахсий транспорт эгалари ўртасида йўл ҳаракати қоидаларига риоя этиш қандай!

— Афсуски, улар ҳақида ҳам ачиниб гапиришга тўғри келади. Уларнинг айби билан ҳар икки авариянинг биттаси содир этиляпти. Бу йил уларнинг айби билан бўладиган аварияларнинг сони 8,2 процентга ўсиши кутилмоқда. Масалан, шу йилнинг ўтган 9 ойи мобайнида шахсий машина эгаларининг айби билан 81 киши ҳалок бўлди ва 807 киши тан жароҳати олди.

Ушбу фактлар шундан далолат берадики, шахсий транспорт эгалари ўртасида авария содир этиш жиддий проблемага айланди. Уни фақат жазолаш орқали бартараф этиш қийин. Бошқа самарали чора-тадбирларни қўллашимиз лозим. Жумладан, бошқармамиз шахсий транспорт эгалари ўртасида авариянинг олдини олиш бўйича хавфсизлик программасини ишлаб чиқяпти. Бунда автомотоцикл ҳаваскорлари кўнгилли жамиятлари советлари фаол иштирок этишлари керак. Йўл тасодифларга тўла. Ўзига ишонган ҳар қандай ҳайдовчи ҳам авария қилиши мумкин. Шунинг учун ҳар бир ҳайдовчи ўз маҳоратини такомиллаштириб бориши, турли ҳолатларда қандай йўл тутиш кераклигини уқиб олиши керак.

— Ўрни келганда, йўловчилар ҳақида ҳам икки оғиз гапириб ўтсангиз.

— Шаҳримизда кўпгина йўловчилар йўл ҳаракати қоидаларини бузишга одатланиб қолганлар. Шунинг учун ҳам ҳар йили шаҳримизда 900 дан ортиқ йўл-транспорт ҳодисаси содир этилмоқда, 80 дан ортиқ киши ҳалок бўляпти, 900 дан ортиқ киши жароҳатланмоқда. Ана шу бахтсиз ҳодисаларни анализ қилар эканмиз, кўпгина ҳолларда бунга йўловчиларнинг ўзлари айбдор эканлиги маълум бўлади. Бунинг учун транспорт тиғиз кўчада юрилганда ҳар бир йўловчи ўз ҳушёрлигини ошириши, хавфсизлик даражасини тўғри ҳис эта билиши керак. Албатта, буларнинг ҳаммаси аҳоли ўртасида йўл ҳаракати қоидаларини пропаганда қилишда жиддий камчиликлар борлигидан далолат беради. Корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар қошида тузилган ҳаракат хавфсизлиги бўйича группа ва агитколлективлар ҳам йўловчиларни йўл ҳаракати қоидаларига ўргатиш бўйича суст иш олиб бормоқдалар. Ваҳоланки, Минск шаҳрида ана шу усул билан бу борада яхши кўрсаткичга эришилди.

— ГАИ ходимлари томонидан қоидабузар йўловчиларга жарима солинаётганлиги наҳотки ўз самарасини бермаётган бўлса!..

— У ҳам яхши ёрдам бермаяпти. Ўтган йили 2000 дан ортиқ йўловчи маъмурий жавобгарликка тортилди. Ҳали кўпгина йўловчилар йўл ҳаракати қоидаларини қўпол равишда бузмоқдалар, транспортнинг нормал ишига халақит беряптилар. Айримларининг бундай интизомсизлиги ўзига қимматга тушяпи. Шуни таъкидлаш керакки, кўпгина ҳайдовчилар айрим қийин ҳолларда, яъни масалан тўсатдан йўловчи пайдо бўлиб қолганда техникани бошқаролмай қоладилар. Шаҳарда транспорт ҳаракати соатига 60 километр тезликда белгиланган. Бу енгил автомобилнинг тормозланиши — тўхташи учун ўнлаб метр масофа керак демакдир. Шундай бўлган тақдирда ҳам унинг туртки кучи одамнинг тўрт-беш қаватли уйдан тушиб келиш кучига тенг бўлади.

Хуллас, ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш ҳар бир ҳаракат иштирокчисининг нечоғлик юриш-туришига боғлиқдир. Шу билан бирга барча ташкилотлар, муассасалар ва корхоналарнинг ишнинг ана шу участкасига жавобгар шахслари ўз масъулиятларини чуқур ҳис этишлари лозим. Акс ҳолда бу жиноий масъулиятсизлик ҳисобланади.

Суҳбатни Т. ТОШЕВ олиб борди.

Илмига амал қилмаганлар

Шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида Тошкент шаҳрида йўловчиларнинг айби билан 703 та йўл-транспорт ҳодисаси рўй берди. Бахтсиз ҳодиса туфайли 80 киши ҳаётдан барвақт кўз юмди. Афсуски, пиёдаларнинг бепарволиги оқибатида содир бўлаётган йўл-транспорт ҳодисалари камайиш ўрнига кўпайиб боряпти. Масалан, бундай нохуш ҳоллар ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 3,2 процент кўпайди. 80 киши ҳазилакам гап эмас. Хўш, бу фожианинг сабаби нимада?

Албатта, унинг сабабчиси энг аввало йўловчиларнинг ўзлари. Қолаверса, айрим ҳайдовчиларнинг масъулиятсизлигидир. Мисолларга мурожаат қилайлик. Пролетар ва Лохутий кўчалари кесишган жойда жамоатчи автоинспекторлар билан биргаликда атиги бир соат рейд ўтказдик. Рейд давомида юздан ортиқ пиёда йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилмаётганлиги аниқланди ва уларга рейд группаси томонидан маъмурий чора кўрилди. Рейд давомида шу нарса маълум бўлдики, ҳайдовчи пиёдага нисбатан, пиёда эса ҳайдовчига нисбатан ҳурматсизлик қилмоқда. Ваҳоланки, ҳайдовчи ҳам, йўловчи ҳам йўл ҳаракати қоидасини бузган бўлсада, аммо кўкрагига уриб, «мен ҳақлиман» дея гап бермайди. Айниқса, Тошкент автомобиль транспорти ва йўллари институти студентлари учун йўл ҳаракати қоидаларини билмаслик жуда уятдир. Улар йўл қоидаларини билмасликларини, унга риоя этишни ўзларига эп кўрмасликларини бизга ошкора этдилар. Хўш, булар ким? Тошкент автомобиль транспорти ва йўллари институтининг 5-курс студенти Валерий Александрович Пак, 3-курс студенти Абдурасул Ҳасанович Эшматов, 1-курс студентлари Ғиёс Дархонов, К. Икромов, Б. Раззоқов, Д. Тожиддинов, Б. Боймуротов, А. Ҳусаиновлардир. Санайверсак уларнинг сони 20 кишига етади. Ахир булар транспорт йўл ҳаракати муаммоларини ўрганаётган бўлажак мутахассислар-ку! Наҳотки эрта-индин йўл ҳаракати қоидаларидан дарс берувчи бўлажак педагогларнинг ўзлари қоидага амал қилмасалар?!

Бундан ташқари Тошкент тепловоз депоси инженери Геннадий Несай, В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчиси С. Бобохонов, «Сигнал» бирлашмаси слесари Л. Сергей, пенсионер И. Виноградов ва бошқалар ҳам йўл ҳаракати қоидаларига риоя этмаганликлари учун жарима тўлашга мажбур бўлдилар. Улар бундан ранжишди, албатта.

Кўпинча биз бир-биримиз билан суҳбатлашиб қолганимизда ғарб мамлакатларидаги ва айниқса Болтиқ бўйи республикаларидаги намунали йўл ҳаракати ҳақида завқ билан гапириб қоламиз. Нима учун уларга ҳавас қиламизу ўзимиз улар изидан боролмаймиз. Наҳотки, бу шунчалик қийин бўлса? Хўш, Тошкент кўчаларида қачон тартиб ўрнатилади? Қачон ҳар бир йўловчи ва ҳайдовчи йўл ҳаракати қоидаларига риоя этади? Шаҳримизни намунали жамоат тартиби ўрнатилган шаҳарга айлантириш учун курашар эканмиз ҳар биримиз унга ўз юриш-туришимиз билан ҳам ҳисса қўшишимиз лозим. Токи, шаҳримиз меҳмонлари бизларга ҳам ҳавас билан боқишсин.

И. РАҲИМОВ,

Тошкент шаҳар давлат автомобиль инспекцияси пропаганда ва агитация бўлими ходими, милиция капитани.

Болаларни авайланг. Чунки улар бизнинг келажагимиз. Кўчаларни болаларсиз тасаввур этиш қийин. Шундай экан кўча тасодифларга тўла. Уларнинг хавфсизлигини таъминлашда йўл ҳаракати қоидаларини чуқурроқ билиш муҳим аҳамиятга эгадир. Шунинг учун шаҳримиздаги барча мактаблар қошида йўл ҳаракати қоидалари сабоқларини кучайтириш лозим.

«Йўл ҳаракати қоидалари» билимдонлари диққатига

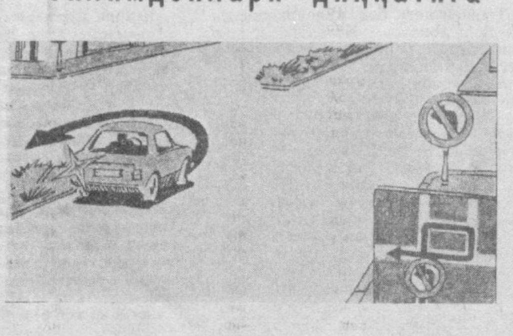

«Тошкент оқшоми» газетасининг аввалги «Магистрал» подборкасида берилган 6-топшириққа сурхондарёлик И. Эшбоев, наманганлик О. Баҳриддинов, тошкентлик Аҳмаджоновлар оиласи, Юсуповлар оиласи тўғри жавоб йўллашган.

Б. Икромов, Х. Ҳақбердиев, Ш. Ғуломов, А. Носироваларнинг жавоблари жюри томонидан нотўғри деб топилди.

Бугун «Йўл ҳаракати қоидалари» билимдонлари диққатига навбатдаги 7-топшириқни ҳавола этмоқдамиз. Қани айтингчи, расмда кўрсатилган ҳолатда машина чапга бурилиши мумкинми? Бизга йўллаган жавоб хатингизда «мумкин» ёки «мумкин эмас» деб кўрсатинг. Хатларингизни кутамиз.

Редактор **Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Тошкент Давлат циркида

БОЛАЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА

5 НОЯБРДАН БОШЛАБ

А. П. ЧЕХОВнинг «КАШТАНКА» ҲИКОЯСИ асосида 2 бўлимдан иборат

«Энг қувончли кун»

ЦИРК СПЕКТАКЛИ

СПЕКТАКЛДА ЎРДАК, ҒОЗ, ИТ, ОТ КАБИ ЎРГАТИЛГАН ҲАЙВОНЛАР ВА ҚУШЛАР ҚАТНАШАДИ.

СПЕКТАКЛЬ:

5 НОЯБРДА — соат 13.00, 16.00, 19.00 да;
6 НОЯБРДА — соат 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 да;
7 НОЯБРДА — соат 12.00, 15.00, 18.00 да;
8 НОЯБРДА — соат 10.00, 12.00, 15.00, 18.00 да;
9 НОЯБРДА — соат 13.00, 16.00, 19.00 да

БОШЛАНАДИ.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Касса соат 10 дан 20.00 гача ишлайди.

Справкалар учун телефонлар: 44-35-91, 44-28-04, 44-35-84

Бир қатор даврий нашрларнинг тиражлари чекланганлиги муносабати билан ва ўқувчилар эҳтиёжини бирмунча қондириш мақсадларида.

ТОШКЕНТ ШАҲАР «СОЮЗПЕЧАТЬ» АГЕНТЛИГИ

ОКТЯБРЬ ОЙИДАН БОШЛАБ

АҲОЛИДАН

ТУРИБ ҚОЛГАН ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРНИ

сотиб олади

ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА ҚУЙИДАГИ МИҚДОРДА УНИНГ БАҲОСИДАН САВДО ҲАҚИ УНДИРИБ ҚОЛИШ БЕЛГИЛАНГАН:

«Литературная газета», «Московские новости» (рус тилида) газеталари, «Неделя», «Собеседник» ҳафталикларидан — 1 тийин.

«Дружба народов», «Москва», «Огонёк», «Роман-газета» журналларидан — улар қийматининг 20 проценти миқдорида.

КИОСКАЛАРГА ТОПШИРИЛАДИГАН ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАР ЯХШИ КЎРИНИШГА ЭГА БЎЛИШИ, ҒИЖИМЛАНМАГАН ВА БЕЛГИЛАР ҚЎЙИЛМАГАН БЎЛИШИ ЛОЗИМ.

Кутубхона белгилари қўйилган нашрлар қабул қилинмайди. Ҳисоб-китоб квитанциялар берилмаган ҳолда бевосита киоскачилар томонидан амалга оширилади.

Справкалар юзасидан қуйидаги телефон орқали мурожаат қилинсин: 33-70-70.

Кино

18 ОКТЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Дружба — «ЎНТА НЕГР БОЛАСИ» (17, 20, 18, 20.30).

ВЛКСМ 30 йиллиги—«АССА» (17, 20.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «БЎРИЛАР» (жуфт соатларда/.

Восток —«ЁТОҚ ДЕРАЗАСИ» /жуфт соатларда/, **«МУРТАД»** (18.30, 21.00).

Москва — «УОЛЛ-СТРИТ» (18.30, 20.45).

Нукус — «ҚОРА КЎЗЛАР» /18.30 20.45/.

Лисунов номли — «ШАҲРИЗОДАНИНГ ОХИРГИ КЕЧАСИ» /тоқ соатларда/.

Чайка— «КАБАРЕ» (18.30, 21.00).

Санъат саройи — «КИЧИК ВЕРА» (17, 18.30, 19.30, 20.45).

Искра — «КУИН» БУДАПЕШТДА» /17, 20.00/.

Қозоғистон — «ЁТОҚ ДЕРАЗАСИ» (17, 18, 20.00).

К. Ёрматов номли—«АССА». /18.30, 21.00/.

Ватан — «ЁТОҚ ДЕРАЗАСИ» /18.30, 20.45/.

19 ОКТЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Дружба — «ЎНТА НЕГР БОЛАСИ» /11, 14, 17, 20, 12, 15, 18, 20.30/.

ВЛКСМ 30 йиллиги—«АССА» /11, 14, 17, 20.00/.

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «БЎРИЛАР» (жуфт соатларда/.

Восток— «ЁТОҚ ДЕРАЗАСИ» /жуфт соатларда/, **«МУРТАД»** /13.30, 16, 18.30, 21.00/.

Москва—«УОЛЛ-СТРИТ» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

Нукус — «ҚОРА КЎЗЛАР» /11, 13.30, 16, 18.30, 20.45/.

Лисунов номли — «ШАҲРИЗОДАНИНГ ОХИРГИ КЕЧАСИ» (тоқ соатларда).

Чайка — «КАБАРЕ» /11, 13. 30, 16, 18.30, 21.00).

Санъат саройи — «КИЧИК ВЕРА» /11, 12, 13.30, 14.30, 16, 17, 18.30, 19.30, 20.45).

Искра — «КУИН» БУДАПЕШТДА» /11, 14, 17, 20.00/.

Қозоғистон — «ЁТОҚ ДЕРАЗАСИ» /11, 12, 14, 15, 17, 18, 20.00).

К. Ёрматов номли—«АССА» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Ватан — «ЁТОҚ ДЕРАЗАСИ» /11, 13.30, 16, 18.30, 20.45/.

АВТОМАТ-ЖАВОБ БЕРУВЧИ ТЕЛЕФОНЛАР:

Санъат саройи — 44-39-51,
Чайка — 77-06-20.
Тошкент Советининг 50 йиллиги — 78-47-25.
Қозоғистон — 35-24-92.
Москва —68-68-81.
Ватан — 74-30-38.
Восток — 91-14-61.
Дружба — 67-96-87.
Кинолаштириш бошқармаси — 33-37-11.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 18/Х да **Пиковая дама,** 19/Х да **Дон Кихот,** 20/Х да **Травиата** (М. Ашрафий номли Тошкент давлат консерваторияси ҳузуридаги опера студиясининг спектакли).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 18/Х да **Юлдузли тунлар,** 19/Х да **Зебуннисо,** 20/Х да **Олтин девор.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА—19/Хда **Олифта,** 20/Х да **Тошкентда туман.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 18/Х да **Майсаранинг иши** (19.00), 19/Хда **Сўнаётган юлдузлар** (19.00), 20/Х да **Отасининг қизи** (19.00).

«УЗВОДПРИБОРАВТОМАТИКА» саноат конструкторлик-технология бюроси (ПКТБ) нинг

ИНЖЕНЕРЛИК-МЕТРОЛОГИЯ МАРКАЗИ

ШАРТНОМАЛАРГА КЎРА

буюмлар (приборлар)**нинг саноат ва тажриба нусхаларини ташқи таъсирлар: чанг, ёмғир, юқори ва паст ҳарорат, тебранишлардан қанчалик муҳофазаланганлигини синаб беради.**

Мурожаат учун адрес: 702312, Тошкент области, Наримонов шаҳри, Лихачёв кўчаси 13-уй. Телефон: 90-34-35.

Ҳамза район соғлиқни сақлаш бўлимининг 3-поликлиникаси касаба союзлари комитетига тегишли йўқолган

ПЕЧАТЬ ВА ШТАМП **БЕКОР ҚИЛИНАДИ**

«Ташсельмаш» заводининг 50-болалар боғчасига тегишли йўқолган

ДУМАЛОҚ ПЕЧАТЬ ВА БУРЧАКЛИ ШТАМП **БЕКОР ҚИЛИНАДИ**

Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитетининг махсус моддий-техника таъминоти базасига тегишли 3-квартал учун ёнилғи-мойлаш материаллари талонларига муҳр босиш учун мўлжалланган йўқолган

УЧБУРЧАКЛИ ШТАМП **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

Чилонзор район ошхоналар трестининг партия ва касаба союз ташкилотлари трест директори И. И. Алимовга онаси **Маҳсума АЛИМОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08-74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58-85; фан ва ўқув юртлари — 32-53-10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55-32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар —33-29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Р 11047. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 19.50 да қўл қўйилган. [График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим]. А. 9236. Тиражи — 108.220. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10